

ATEITIS

5-6

ILIUSTRUOTAS
MĖNESINIS
MOKSLEIVIŲ
ŽURNALAS

G E G U Ž Ė S -
B I R Ž E L I O
1 9 3 7
27-TIEJI METAI

JO ŠVENTENYBĖ POPIEŽIUS PIJUS XI
Gegužės mėn. 31 d. jam suėjo 80 m. amžiaus

1937 20

ATEITIS

REDAKCIJA IR ADMINISTRACIJA

K a u n a s, Laisvės al. 3 b.

Telef. 2 52 35

Prenumerata: moksl., stud. ir kaimo jaunimui met. — 5 lit., pusem. 3 lit. Kitiems: met. — 10 lit., pusem. — 5 lit. Užsieny: met. 16 lit., moksl. — perpus pigiau. Paskiras nr. — 1,50 lit.

Redaktoriaus kalbamosios valandos: antradieniais ir šeštadieniais nuo 14 iki 15 val.

TURINYS

K. Z. — Po Lietuvą	193
Kazys Zupka — Vėjas iš marių	194
Myk. Linkevičius — Ilgesys	194
Kazys Bradūnas — Tik žmogus	195
Prof. Step. Kolupaila — Kelionės ir iškilos	196
Pranas Kozulis — Kelionė į laukus	200
Pr. Aukštikalnytė — Žvaigždėtam ežere	200
Julija Švabaitė — Džiaugsmo diena	201
M. Linkevičius — Valkata	202
K. Padarauskaitė — Nemylėk	205
Leon. Narbutas — Žaliuojanti žemė	205
St. Yla — Katalikybės vaidmuo lietuvių literatūroje	206
Pr. Dovydaitis — Rėmai ir fonas didžios asmenybės paveikslui	211
K. Viltrakytė — Ateities mergaitė	216
* * * Abiturijentams	218
Kun. J. Stankevičius — Šventadienių pramogos	222
Auxilium latinum. — Mokykloj ir gyvenime. — Literatūros naujienos. — Kūno kultūra. — Šachmatai. — Kreivos šypsenos.	

„Gamtos Draugo“ Gegužės ir Birželio mėn. sąsiuvinuose rašo Prof. Pr. Dovydaitis, Dr. A. Puodžiukynas, Prof. P. B. Šivickis ir gimn. dir. J. Elisonas.

PRITRŪKOME Š. M. „ATEITIES“ 1-MO NUMERIO

Kas turi šio numerio atliekamų egz., prašome tuojau gražinti Administracijai. Platintojai, kuriems š. m. „Ateities“ 1-mo nr. buvo pasiūsta daugiau negu jie surinko prenumeratorių ir kurie dar iki šiam laikui nr.rių negražino, turi tuojau pat gražinti, nes už negražintus nr.rius reikalausime apsimokėti pilna kaina po Lt 1,50 už sąsiuvinį.

JAU LAIKAS ATSILYGINTI UŽ Š. M. I PUSM.

„Ateities“ skaitytojams ir platintojams pranešame, kad paskutinis terminas atsilyginti už š. m. I pusem. yra birželio mėn. 10 d. Šis „Ateities“ sąsiuvinys šiais mokslo metais yra paskutinis. Po vasaros atostogų „Ateities“ 7—8 nr. isis išeis rugšėjo mėn. pradžioje. Iš anksto įspėjame platintojus, kad, grįžę po vasaros atostogų, tuojau pat praneštų „Ateities“ adm. jai nors apytikrį nr.rių skaičių.

„Ateities“ Administracija

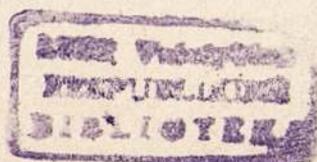
Į atostogas

PO LIETUVĄ

Jumis matome kaip kalnuosna bekopiančius: aukštyn ir aukštyn. Kiekvieno pavasario esate sutinkami su smagiu žingsniu ir judriais žvilgsniais. Juose skamba laimėjimo ir jėgos pasididžiavimas, nes kopiate į ateitį ir darbo vargu skinatės kelią. Ir jaučiate tokią jaunatvę, jog jūsų kraujas tokiu pat karščiu dega pirmosiose ir paskutiniosiose klasėse. Jūs entuzijastai. Jus pamilstame ne tik mes, kurie ištikus mokslo metus pro spaustuvių mašinas su jumis kalbamės, jus pamilsta ir visa nauju ir šviesiu rytojumi tikinti Lietuva. Ji jūsų laukia. Ir mums džiugu jums, mūsų skaitytojoms ir skaitytojams, laimingos kelionės palinkėti, nes esate toji moksleivijos dalis, kuri po Lietuvą pasklis, visa širdimi jausdama tas didžiules religines ir tautines mūsų tradicijas — sibirais, slaptiniais knygnešių šventkeliais, kalėjimais, mirtimi ir karių kapais įaugusias į Lietuvos žemės gelmes. Jūs nesudrumsite belaukiančiųjų nuotaikos mūsų mokyklosna ir miesčionijon besiskverbiantiomis svetimybėmis, tariamaisiais modernumais ir kitokiomis universalybėmis. Iš Dievo sieloje, iš lietuvių širdyje pažins jus kaip mas. Iš pagarbos lietuviškosioms tradicijoms supras, kad kūdikiškai tebemylite tėvus, dalgi beplėšiantį broli, aguonuom ir rūgiagėlėm kasas besikaišančią seserį ir derlium želiantį arimų vargą. Tiesa, jūs galvosite, kad esate tokios pat įtakos kaip ir seniau, kaip ir kadais dar gimnazistės palaidinukės nenešiodamos, gimnazistiško švarko nedėvėdami. Tačiau pats gyvenimas parodys, kad daugelio akys visgi jus matys — pagirs, pasigrožės arba pakaltins. Bažnyčioje, šventėje, jaunųjų suėjime, gegužinėje ir dainoj — visur būti žmonėmis, kurie parodytų daug geros širdies, daug jaunuoliško entuzijazmo, gražios incijatyvos! Jeigu ligi šiol lietuviui ir lietuviui nestigdavo gražių norų, tai jaunoji karta turi atnešti kūrybos dvasios, siekimų alkio ir laimėjimų trijumfo. Į tautų rungtynes mes einame nugalėtojais būti. Mūsų tautos gėlmėse glūdi daug lobio — daug talentų ir gabumų, — mes išeiname jų skelbti ir pareikšti. Su mumis Dievas! Su mumis laimė! Su mumis pasisekimas!

Rudenį susitiksime. Su nauja energija, su naujais užsimojimais, su gražiu idealizmu.

K. Z.

6 VĒJAS IŠ MARIŲ

Abipus kopų vėjai ir bangos
purslus skalauja ir žalsvą pūtą.
Žvilgsnį į tolius vandenys dengia,
o ten, į rytus, — Lietuva rūtų.

Mariose blaškos paukštės ir luotos —
mažas žaislelis žvilgsnį tau kerį.
O vėjas skuba sriauto myluotas,
dainuoja laisvę vėjas iš marių.

Dabar taip visa miela, kur žiūri, —
bangos ir žemė, paukštės ir jachtos.
Atsegi palta, meti kepurę,
kad vėjai praustų, kad vėjai plaktų.

MYK. LINKEVIČIUS

ILGESYS

Nei tu, nei aš, ir nieks nežino,
Kiek liko ilgesiui dienų —
Gal jis nukris ten, už beržyno,
O gal už tolių mėlynų.

Ir tu, ir aš, ir kožnas trokšta
Ilgai su ilgesiu keliaut —
Toliau, nei mato saulės bokštai,
Už tolių mėlynų toliau.

Ir tu, ir aš, ir kožnas džiaugias,
Sužydus vyšniom, obelim,
Bet ilgesys sužvanga nauge
Ir verčia skrist dienom tolyn.

Ir tu, ir aš pajusim sopę,
Pajusim sopulį visi,
Kai gelst ims medžiai rudenopi,
Kada ims gelsti ilgesys...

Gal jis nukris ten, už beržyno,
Nukris, kaip lapas, — ne toliau...
Nei tu, nei aš, ir nieks nežino,
Kiek liko kelio mums keliaut.

TIK ŽMOGUS

Ar šiandie sunku tau alsuoti?
Kalbu su tavim — su draugu.
Paliksiu troškimais besotis,
Paliksiu tik žemės žmogus.

O norai pasikelia platūs,
Lyg bangos giliam vandeny,
Atūžia, nerimsta ir plakas,
Ir pats per skubiai gyveni.

Va, polinė dreba žvaigždėlė,
O ten, ve, be vardo kiek daug —
Kiek daug be namų ir be kelio,
Su jais tu be skundo badauk.

Naktinis drugelis paklydo
Ir žaidžia prie laužo liepsnos —
Per visą gyvenimą lydi
Bedugnių akimirka mus.

O vakaro šalį apglėbęs
Platus ir tylus debesys ...
Per šaltas man tavo bus glėbis,
O, motina žeme, tamsi.

Mačiau, kaip ten saulė užgeso,
Kaip degė, liepsnojo languos ...
Ir tu, mano drauge, ir, sese,
Ir tu, kaip ir aš, — tik žmogus.

KELIONĖS IR IŠKILOS

Lietuvos upėmis

Turime gražų pavasarį, laukiame gražios vasaros; svajojame, kaip gražiau ir naudingiau praleisime atostogas. Vieni mūsų grįš pas tėvelius į gimtąjį kaimą, kiti pasiliks mieste, ir tuos ypač vilios gamta — pievos, miškai, laukai, ežerai..

Kaunas — Rumšiškės

pagydyti savo pertemptus nervus, išsisaugoti nuo degeneracijos, kuria grąso moderninė kultūra su visais jos nukrypimais.

Kelionės duoda naujų minčių, naujų išpūdžių. Žmogus pamato kitas vietas, kitus reginius, kitus žmones. Atsiranda didesnė ekspansija, skatinamas savistovumas, drąsa, ryžtingumas.

Naudinga kelionėj palapinė

Kas daug keliauja, atrodo daugiau išlavintas, turi platesnį akiratį, moka didesniu objektingumu vertinti savo ir kitų veiksmus.

Labai mėgiamos kelionės po svetimus kraštus. Mielai skaitome jūrių kelionių poliarines ekspedicijų, tolimų šalių dykumų, džunglių, ugniakalnių, kanjomų, požeminių urvų aprašymus... Retam iš mūsų pavyksta patekti į kitas šalis, ypač į slėpiningąją Aziją, Afriką, į „aukso šalį“ — Ameriką. Dabar iš

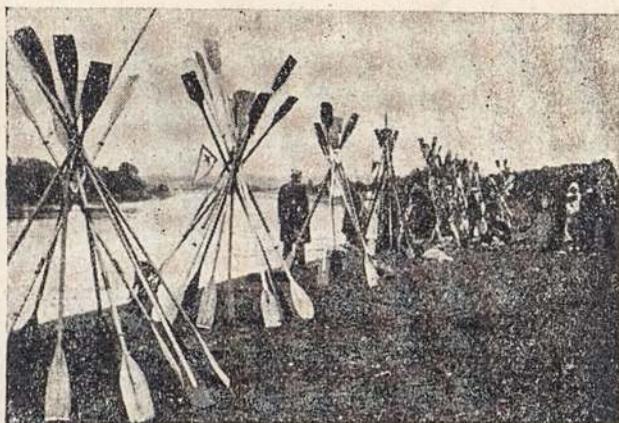
viso labai varžomos visos kelionės užsienin, kad keliautojai nevežtų valiutos.

Užtat labai nesunku, nebrangu ir nepavojinga keliauti po savo šalį, po Lietuvą. Mūsų šalis nedidelė, bet ji turi daug nepaprastai gražių, matytinų ir lankytinų vietų. Nemuno šlaitai atstos mums Alpes; garbingi piliakalniai — mūsų piramidės; užmario kopos — mūsų Sachara; Žuvinto ežeras, Tiruliai, Kamanai, Šepeta, Stieprai ir kiti gyvatynai — mūsų džunglės; Biržų apylinkių gipso duobės — dar neatidengti Postumijos grotai. O mūsų Zarasų, Malėtų, Dusetų, Aukštadvario, Veisiejų ir kitų apylinkių ežerai drąsiai gali konkuruoti savo grožiu su garsiausiais Šveicarijos ir Škotijos ežerais!

Tų mūsų „gamtos stebuklų“ nematyti — mums tikrai gėda. O padarykit anketą, ar daug kas matęs Nidos kopas, Nemuno kilpą, Punios šilą, Baltojo Lakažo ežerą, Liškiavą, Gelgudų pilį, Dumbingius, Biržus, Jurgaičių kalną su kryžiais, Medvegalį! Pusė Kauno miesto gyventojų nematė Mickevičiaus slėnio, nebuvo Botajų būdo savybės; išmoksime savarankiškai ir objektingai spręsti visuomenines problemas. Dabar pagerėjo mūsų keliai, atpigo kelionė autobusais; dabar lengviau pasiekti ir tolimesnes vietas.

Nemunas nuo Margerio kalno

Baidarininkai ilsisi

nikos sode, nesigrožėjo Nemuno ir Neries santakos panorama iš Marvos šlaitų...

Savo kraštą tegalime pažinti keliaudami. Kartu pažinsime žmones, jų gyvenimo sunkumus,

Su baidare Nemune

Mūsų mokyklos mėgina ruošti didesnes moksleivių ekskursijas garlaiviais, geležinkeliais. Tokios masinės iškylos negali būti ilgos: sunku rasti nakvynę ir maisto. Jos vyksta skubiu tempu, dalyviai pavargsta ir nedaug tegauna naudos, o rengėjai turi taip pat nemažą vargo ir nemalonumų.

Geriausiai keliauti n e d i d e s

Seredžiaus piliakalnis

žmogus, susikūprinęs balne, visą laiką įtemptai žiūri į taką prieš savo ratą. Tik sustojęs, jis gali laisvai apsidairyti, arba kur palikęs dviratį, toliau žengti pėsčias.

Puiki keliavimo priemonė — baidarė. Tai — lengva drobinė ar guminė valtėlė, kurią nesunku nešti; joje patogiu ir saugu sėdėti ir irti dvigubu irklu. Žiūrima pirmyn, galima laisvai dairytis, plaukti pasroviui be didelio nuovargio; visur galima sustoti, išlipti. Baidarėje galima sudėti būtiniausias pagelbines priemones — rūbus, maisto atsargą, palapinę, indus; galima keliauti ir stovyklauti su dideliu komfortu.

Žinoma, labai gerai keliauti pėsčiam, „apaštalu pėdomis“. Visur galima prieiti, visa pamatyti, nieko nekaštuoja kelionė. Tik nepatogu nešti kuprinę su kelionės bagažu. Kartais bagažui vežamas dviratis arba lengvas vežimėlis.

Kelionės būtinas draugas — foto kamera. Kelionių fotografijos, gražiai įlipdytos į albumą, primena išgyventus įspūdžius po kelerių metų, įdomios pasižiūrėti ir parodyti kitiems. Kamera gali būti visai paprasta ir nebrangi. Išmokti fotografuoti visai nesunku; labai svarbu pačiam dirbti visus ryškinimo ir kopijavimo darbus laboratorijoje: pigiau ir lengviau pataisyti savo klaidas. Keliukime ir fotografuokime!

liais būriais, po keleto žmonių, parenkant tinkamus bendra kelivius. Kelionėms visos susisiekimo priemonės geros; tinkamiausias — dviratis, baidarė ir savo kojos.

Dviratis — greičiausia priemonė ir vargina ne daug. Tik visa bėda, kad dviratį apžergęs

Vakaro idilė

Labai patogiu turėti kelionėje palapinę. Plonos drobės maišas ištempiamas virvėmis tarp kuolų per kelias minutes — gaunama puiki nakvynei patalpa; labai smagu miegoti palapinėje upės krante; žydinčioje pievoje ar pamiškėje. Patogiu patiems išsivirti arbatos ir pagaminti vakarienę ramiame užkampyje, toli nuo žmonių ir „kultūros“.

Didelis palengvinimas renkant maršrutą ir sąmoningai keliaujant — specialūs vadovėliai. Jų turi visos šalys. Pradedama rodytis tokių vadovėlių ir Lietuvoje. Galim paminėti trumpą leidinėlį „Keliaukime po gimtąjį kraštą“ (K. Dineikos ir J. Dovydaičio, 1935, 1 Lt.). Įdomiausi maršrutai baidarių kelionėms duoti knygutėje „Mūsų vandens keliai“ (S. Kolupailos, 1933, 1 Lt.). Neseniai išleistas labai įdomus kelionių vadovėlis „20 kelionių po Kauno apskritį“ (K. Avižonio, S. Kolupailos ir I. Končiaus, 1937, 1 Lt.); ten rasite istorinių žinių apie žymesnes Kauno aps. vietas ir daug kitų pastabų. Pridėtas patogiai lankstomas žemėlapis. Lauksime, kad ir kitos apskritys pasistengs paruošti tokius vadovėlius savo sritims. Labai reikalingas vadovas po visą Lietuvą įvairiais keliais.

Svarbus pagalbininkas kelionėje — geras žemėlapis. Lietuviškus žemėlapius leidžia Karo Topografijos Skyrius; naujieji žemėlapiai 1:100.000 mastelio — labai gražūs ir patogūs, tik kiek per brangūs (Lt. 1,55 vienas lapas); toje įstaigoje galima pigiai gauti senesnių (vokiečių laidos) žemėlapių, po 30 ct. lapas. Moksleivių išskyloms labai tiktų paprastesni ir pigesni atskirų apskričių žemėlapiai; gal ir tokių ateityje sulauksime.

Kas norėtų pasiskaityti apie keliones po Lietuvą, ras nemažą straipsnių mūsų jaunimui skirtuose žurnaluose. Kiekvieną vasarą po Lietuvą, jos upėmis ir ežerais, keliais ir takais keliauja daug jaunimo.

Keliaukime bet kuria prieinama priemone. Būtinai rašykime kelionės dienyną, registruokime savo išgyvenimus. Tinkamus aprašymus neatsisakys įdėti bet kuris žurnalas; tuo padarysite naudos ir kitiems. Stenkimės būti naudingais savo kraštui, energingais ir nepriklausomais piliečiais!

Aisetos ežeras (Saldutiškio apyl.)

KELIONĖ Į LAUKUS

Prapulsiu aš žydrioj vilny, kaip niekas,
Mėlynos dienos parugėm keliaus.
Visoki džiaugsmą randam ir paliekam,
Giedriom akim vėl žvelgiame toliau.

Baltutės obelys prie kelio plinka
Ir žiedlapių vilnim kelius nuplaus.
Visi kas gyvas prie manęs palinko,
Einu visų aš prie širdies priglaust.

Visoki svieto perėjūnai bastos,
Pailsę eina su viltim tolyn,
Keliu nedrąsiai žengia kurpės prastos,
Nustebęs žiedas žvalgos pakely.

Nejau mes taip nežymiai prakeliausim,
O mano meilės geismas toks gajus...
Aš nusilenkęs žydrą dangų klausiau:
Nejaugi laimės žemė nepajus? —

PR. AUKŠTIKALNYTĖ

ŽVAIGŽDĖTAM EŽERE

Tą vakarą lakštingala žilvičiuos suokė,
Pabiro žvaigždės ežeran — —
Dar vis girdžiu tą tylutėlį tavo juoką,
Skardenantį tik man.

Sakei, apkarstysim žvaigždėm jaunystės dalią,
Išvogę jas nuo ežero gelmių,
Kodėl dabar giliai krūtinėj kažkas gelia? ...
... Žvaigždžių nebeužteks gal mums. —

Girdėjau aš tada atodūsius juodų žilvičių
(Tai meilė mums taip atsidus! ...)
Ir vyčiau kažinkur nuskriejantį likimą, vyčiau!
Bet stiklas ežero slidus ...

Tą vakarą lakštingala žilvičiuos suokė,
Žvaigždžių litanijas tykias — —
O kas kartos tą tylutėlį tavo juoką,
Jei meilė ežere nuskęs? ...

Laukuose vasara ir saulė

JULIJA ŠVABAITĖ

DŽIAUGSMO DIENOS

Kvatoja už langų gražus pavasaris
ir merkia mėlynas akis dangus...
Per skruostus nuteka maža mažytė ašara,
ir vėliai laukiu grįžtančio tavęs — taip mylimo, brangaus...

O, atmenu, kai saulė kruvina melsvam upely skendo,
kai plakės rausvos vilnys į krantus.
Žalieji tėviškės klevai sukluo vakarinei maldai,
ir šiltas vėjas dar tyliau pradėjo pūst.

Tada tik suglaudė sparnus pavargusios plaštakės,
ir darbščiosios bitutės nežvelgė žiedų...
O mes išėjome vieni į tylią ramią naktį,
išėjom šilo pasakų klausyt tik vienu du...

Ir ėjom tylūs, ir ėjom kelią ilgą,
be žodžių klaidžiojom, lyg klaidžiojančios vėlės.
Aš — mėlyno dangaus, tu — saulės išsiilgai,
aš — vasarą, tu tolimas dausas minėjai.

Tave ligi numėlusių kalnų lydėjau,
lig žemės krašto, lig didžiųjų marių, vandenu.
O tu nykai, tirpai mėlsovoj padangėj, debesėli,
ir aš likau viena, toli nuo tėviškės namų...

(Iš romano *Bedarbiai*)

Šiandieną jis buvo pasiryžęs būti vienas, vienai vienas. Turtingųjų triukšmas ir skurdžių barniai jam jau įgrįso iki gyvo kaulo. Argi Albinui nieko neberėikštų skriaudžiamųjų nedalia, ar nustotų sielojėsis netikusia žmonijos santvarka? Argi jam neberūpėtų kova už teisybę, kurios, rodos, taip visi ištroškę ir kurią kiekvienas, rodos, yra pasirengęs nužudyti.

Ne, bet vis dėlto neaiškus jausmas jį privertė bent valandėlei pabėgti nuo žmonių vargų, rūpesčių, nuo triukšmo ir pasinerti gamtos ramybėje.

Miesto sodo klevai, parimę paliai teniso aikštę, viliote vilioja kuo ilgiau sėdėti patogiai atsilošusiam suoloelio atramos ir žiūrėti į mėlyną dangų, kuriuo tik vienas kitas pūkinis debesiūkštis tepraslenka. Sėdėti ir klausytis klevų ir žydinčių kaštonų rimties, gerti alyvų ir jazminų kvapą ir jokia mintimi nekvaršinti sau galvos.

Iš užsisvajojimo, kuriame Albinas kurį laiką buvo tarytum užsnūdęs, jį pažadino skardus kažkieno kosulys. Taku artėjo vyras sunkia, nuvargusia eisena. Iš tolo jau buvo girdėti taukšninčios korpės ir girgždantys po kojomis žvirgždai. Dešinysis kelis buvo praplyšęs, lyg tai būtų dustančios lydekos žiotys, kurios nori ne praryti ką, o tik trokšta bent keliomis akimirkomis prailginti savo gyvenimą. Švarkas rudas ir nunešiotas, prairusiais lopais. Pro viena saga pasmakrėj susegtus marškinius matei tankiai apžėlusią krūtinę. Buvo tai vyras kokių keturiasdešimt penkerių-aštuonerių metų. Ne, jo amžių kažin ar išpėtum, nes jo plaukais apšepęs veidas atrodė dar labiau nunešiotas nei švarkas. O iš didelės, raudonos, girtuokliškos nosies, iš jo abuojo žvilgsnio, kuriuo jis žvalgė į šalis, lyg neturėdamas ko veikti, iš tingiai prasiviepusių lūpų spręsdamas, galėtum jį apšaukti paskutiniu pijoku, latru, valkata.

Albinas jo nepažino, bet aiškiai matė, jog tai žmogus, kuriam nėra kur nei ko skubėti, jog tai vargo, nelaimės žmogus, gal net kelis syk nelaimingesnis nei Albinas.

Juk jis, Albinas, vis dar šį tą turi. Jis turi kišenėje sidabrinį pinigą, už kurį galėtų kine pamatyti pasakiškai ištaingus rūmus ir kunigaikštę, kuri tuose rūmuose jaučiasi it paukštelė auksiniame narve vien todėl, kad yra išimylėjusi paprastą leitenantėlį. Arba galėtų pasigėrėti detektyvu, atidengiančiu kokių užburtų požemių paslaptis.

Tuo tarpu šisai žmogus, tur būt, nė pagalvot nepagalvoja apie tokias įdomybes. Negi jis skylėtoj kišenėje gali turėti pinigą — sidabrinį, apskritą, skambantį. By koks priekaištas, mestas ant šio nelaimingojo sąžinės,

Albinui atrodė dideliu nusikaltimu. Nes tai ne kitas kas, kaip bedarbis, slankiojās ne iš tingėjimo, bet todėl, kad niekas neduoda darbo — tegu ir sunkaus, dvokiančio, tegu ir sunkiančio prakaitą iš raukšlėtos, sudžiūvusios kaktos.

Štai, Albinas nebe vienas, nors juodu nepažįstami, nors juodu vienas kito ir neprakalbino. Albinas vėl su savo tėvų skurdu, atsistojusiu prieš jo akis, vėl su žmonių rūpesčiais...

Į parką ėmė rinktis žmonės, kuriuos mes jaučiame pareigos tituluoti ponais, poniomis, panelėmis. Jie mėgsta garsiai kalbėti, juoktis, jie moka džiaugtis gamtos grožybėmis. Ach, koks į vakarą malonus oras, koks kvepiantis, bet jau vidudienį — negailestingai karšta buvo. Dieve mano, kaip sunku buvo išsėdėti prie mašinėlės poniutei, kurios vyras yra aviacijos kapitonas. Vyro algos neužtenka — reikia gi lūšnelę statydintis. O kaip velnioniškai karšta buvo storuliui apskrities savivaldybės kasininkui prie stalčiaus, kupino banknotų pundų, juoba, kad reikėjo tiek daug čiupinėtis su variokais, išmokant padieniams darbininkams savaitės uždarbį.

Nebetekęs ramios vienatvės, Albinas išėjo į gatvę. Ir tuoj pat iš už pakalio kažkas jam paėmė už alkūnės. Kad tave dievai: tai Jurgis Skrudemkis, buvusias gimnazijos draugas, dabar jau ponas tardytojas, vis dėlto tebesąs toks pat draugiškas Albinui, nežiūrėdamas į savo šaunumą.

Šį kartą jaunas tardytojas buvo net itin šnekus. Jis noriai kalbėjo apie tai, kas jam pačiam buvo nauja ir įdomu, kalbėjo apie įvairius nusikaltėlius, kuriuos jam tenka tardyti.

Bet tardytojo šnekumas Albiną ne labai veikė. Vistiek Albinas ėjo užsisvajojęs, išsiblaškęs. Tik vienas pasakojimas įstrigo giliai į sąmonę — pasakojimas apie atkaklųjį nusikaltelį, kuris nieko nebijojo.

— Praeitą savaitę turėjau tokį atsitikimą. Ėjo tardymas kelių recidivistų. Ir štai į kambarį įžengia augalotas vyras, iš veido — tikras plėšikas: akys paraudusios, plaukai juodi, susivėlę, o dešinysis žandas visas nuaižėjęs, tarsi visą žandą dengtų vienas didelis šašas. Jis sau be jokios ceremonijos patogiai krėsele atsisėda ir šypsodamas žiūri į tave.

— Keliese apvogėte žydą? — klausiu, iš anksto žinodamas, kad į krautuotę įsilaužė ir keletą ritinių medžiagos išsinešė ne jis vienas, o visa jų gauja. Bet jau jų tokia taktika: keliese padarytą nusikaltimą prisiimti sau vienam.

— Kaip tai keliese, — akiplėšiškai atsako: — aš jokių draugų vaagystėj neprisipažįstu.

— Nemeluok, — griežtai sušunku: — nes vietoj keletos metų sunkaus darbų kalėjimo gausi iki gyvos galvos, tada suprasi, ką reiškia netiesą sakyti.

O jis sau ramiausiai, pasididžiuodamas pareiškia:

— Ar ne vistiek, kur mane dėsitė, — ir parodė tą savo biaurią žaizdą. Aš supratau, jog jis yra biaurios ligos ėdamas. Man nejauku pasidarė. Aš niekaip negalėjau paslėpti sumišimo prieš tą šlykštųjį nusikaltelį.

Albino galvon kalte įsikalė žodžiai: „Ar ne vistiek, kur mane dėsitė“. Ar ne vistiek — it kūju ėmė daužyti galvon mintis, kuri tikėtų ir jam, ne šiojančiam kairiajame šone dygulį ir sieloje nuojautą, kad ir jojo dienos yra suskaitytos.

Tardytojas pažiūrėjo laikrodin.

*Su Lietuvos kariuomene mūsų širdis. Mes suprantame Tėvynės gynėjų
išpirktą laisvę. Mes visada esame pasiryžę savo jaunas jėgas įjungti į
bendrąjį Lietuvos gynimą. Smagiai laukiame dienos, kurią mes patys pa-
imsime ginklą į rankas karo mokslui ir pareigai.*

— Jau tuoj pat septynios. Gal užeisime į bažnyčią gegužinių pamaldų? Kad ir nesu davatka, bet mėgstu nueidinėti į bažnyčią, ypač kur gražiai gieda ir šiaip viskas meniškiau atrodo. Jėzuitų bažnytėlė, nors mažutė ir kukli, bet įrengta su skoniu, be to, choras neblogai vedamas. Joje aš beveik kiekvieną vakarą išklausu gegužinių pamaldų. Na, o pats, kiek pamenu, ir pamaldus būdavai.

O, kad tardytojas nebūtų ištaręs paskutinio sakinio... Taip, kitados Albinas buvo pamaldus, kitados jį labai viliojo svajonė nuo altoriaus spinduliuojančia monstrancija laiminti žmones. O šiandieną jis yra tapęs toks abuojas visam tam, kas kitados buvo brangu, šventa.

Žiaurus gyvenimas iš jo išplėšė tą šventą potroškį, kuriuo buvo naukuota Albino vaikystė.

Juodu bažnytėlėn įslinko pavėlavę. Kunigas, baigęs pamokslą, lipo iš sakyklos. Albinas seniai jau buvęs bažnyčioje. O kada išpažinties?... Taip, jo siela apsamanojusi, kaip prie dvokiančios kūdros akmuo.

Altoriuje nušvito ostija spinduliuojančioje monstrancijoje. Visi suklaupė prieš didžią šventenybę. Iš visų krūtinių išsiveržė liaupsės giesmė:

Tegul būna garbinamas,
Visų mūsų šlovinamas
Sakramentas švenčiausias,
Dangaus valgis tikriausias...

Ir Albinas neištvėrė: jo akyse sužibo ašaros. Rodos, tik dabar suprato, kaip žmogaus išalkusią ir išvargusią sielą gali sustiprinti, atgaivinti nuoširdus tikėjimas. Kokia saldžia paguoda daugiui būna pamaldumas!... Bet Albinas — ar jis ne perdaug įklimpęs į gyvenimo padugnę, ar ne perdaug įtikėjęs į priekaištą, metamą ant Bažnyčios tarnų, kaip proletariato išnaudotojų? Ar jis galėtų pažvelgti į altorių kūdikišku nuoširdumu?...

Po pamaldų Albinas pasistengė greičiau iš bažnyčios išeiti. Jis nenorėjo susitikti su buvusiū gimnazijos draugu, dabar jau tardytoju, kuris, gal būt, pažintų Albino susijaudinimą ir iš to tik pasišaipytų.

Albinas ėjo gatve ne tik su skaudančiu šonu, bet ir su skausmu, įsmigusiū kažkur be galo giliai — taip, kad vos junti, bet užtat dar blogiau.

Staiga jam užstojo kelią nusigėręs valkata. Nusiėmęs kepurę, jis įkyriai ėmė maldaute maldauti:

— Pasigailėk, ponuli, — nors lituką, nors keletą centukų. Aš... Aš kalinys, pone. — Aš ką tik paleistas... Pone, pasigailėk: kelinta diena esu be duonos kąsnelio...

Albinas, nieko nesakęs, padavė valkakai paskutinius du litus, nes tai buvo tas pats vyras, kuris slankiojo miesto parke.

K. PADARAUSKAITĖ

NEMYLĖK...

Suplasknok, vėjeli,
Paskarjosim — du;
Man širdis nerimsta,
Sklidina žiedų...

Nemylėk, berneli,
Nemylėk manęs...
Tu širdies klajūnės
Nepavergsi, ne!

Gal ir juoksis akys
Šypsena žavia...
Netikėk, mielas,
Jos apvils tave...

LEON. NARBUTAS

ŽALIUOJANTI ŽEME

Sužaliuoja žemė svaigstančiam gegužy,
Žali sodai aidi nuo žalių dainų — —
To žalumo pilnas tau, mamyt, šiandieną
Ir žiedus ir meilę su širdim skinu.

Už naktis be miego prie manęs praleistas,
Už kančias ir vargą motinos dalios
Žemė tau žydės čia jaunatve nukaitus —
Kožnas žalias žiedas amžinai žaliuos...

Be tavęs ir dienos kažinko apkarsta,
Ir jaunystė liūdi pasakų šaly — —
Tiktai tu, mamyte, man su savo meile
Ašaras nušluostyt ir paguost gali.

Tai žaliuoki, žeme, svaigstančiam gegužy,
Tai aidėkit sodai nuo žalių dainų — —
To žalumo pilnas tau, mamyt, šiandieną
Ir žiedus ir meilę su širdim skinu.

KATALIKYBĖS VAIDMUO LIETUVIŲ LITERATŪROJE

KAM TENKA LIETUVIŲ LITERATŪROS KŪRIMO PIRMENYBĖ?

Kalbėdami apie katalikų veiklą ir jos reikšmę lietuvių literatūrai, mes nemanome čia neigti kitų, pavyzdžiui, protestantų nuopelnų. Tačiau negalima čia nepabrėžti tai, kad katalikų veikla lietuvių literatūros ir kultūros srityje, anaipol, nėra iššaukta protestantizmo, nors į tos veiklos tembrą vėliau jis ir galėjo turėti įtakos. „Dažnai rašoma“, pasak Vac. Biržiškos, „kad katalikiškosios lietuvių knygos pasirodė tiesioginėje reformacijos įtakoje ir reikalo gintis nuo jos plėtimosi. Abejoju. Jei tuo dar galima aiškinti pačių jėzuitų atsiradimą Lietuvoj, tai tarp protestantiškų ir katalikiškų lietuviškų knygų vargu ar kokie ryšiai buvo, nes jau ne taip daug tų protestantiškų knygų turėjome, o Didžiojoj Lietuvoje jų dar mažiau buvo paskleista. Bent iki šiol visi surasti senųjų protestantiškų knygų egzemplioriai yra užtikti ne Didžiojoj, bet Mažojoj Lietuvoj. Tarp katalikiškų ir reformatiškų knygų ryšys buvo tas, kad ir vienos ir kitos buvo platinamos toj pačioj visuomenėje. Tik ir čia ne reformatiškos knygos iššaukė katalikiškas, bet atvirkščiai — reformatai, leisdami savo lenkiškai-lietuvišką katekizmą 1598 m. ir 1600 m. vadinamą Morkūno postillę, stengėsi jomis atsispirti prieš Daukšos 1595 m. ir 1600 m. postilės įtaką (m. pbr. — St. Y.). Ta katalikiškų knygų įtaka matoma, kad ir išorinėj Morkūno postillės išvaizdoj, kada postillė, matyti, sąmoningai buvo išleista tokio pat formato, kaip Daukšos, visai tokia pat antrašte ir net antraštinio lapo vinjete; ji buvo pavadinta antru leidimu — suprask, pirmuoju buvo Daukšos postillė — norėta, matyti, tuo būdu skaitytojais suklaidinti, kad šie neatskyrę vienos nuo kitos, kontrabandiniu būdu priimtų su reformatų postille ir reformatų mokslą¹⁾).

Taigi klausimas dėl lietuvių literatūros kūrimo pirmenybės išsisprendžia katalikybės naudai. Tiesa, mes neneigiame to fakto, kad spausdintosios lietuviškos knygos Mažojoj Lietuvoj atsirado anksčiau, negu Didžiojoj. Tačiau turint galvoje tas sunkenybes, kurias sudarė Didžiojoj Lietuvoj spaustuvių trūkumas, mums pilnai suprantamas tas tariamasis Didžiosios Lietuvos apsileidimas knygų spausdinimo srityje. Vadinas, visas klausimas čia sukasi apie techniškas kliūtis, dėl kurių Didžiojoj Lietuvoj katalikų lietuviški rankraščiai negalėjo būti spausdinami, kai tuo tarpu Mažojoj Lietuvoj, nesant tų kliūčių, spausdintoji knyga galėjo 50 m. pirmiau išvysti lietuviškąjį pasaulį. Šis faktas, deja, gana ilgą laiką klaidino mūsų kultūros ir literatūros istorikus, leisdamas jiems padaryti netikslių išvadų apie Lietuvos katalikų vaidmenį liet. literatūros kūrime.

Kad Didžiosios Lietuvos lietuviai (katalikai) buvo žymiai pajėgesni už M. Lietuvos lietuvius, rodo ir tai, kad net didžiausio protestantizmo žydėjimo Lietuvoje laiku (XVI ir XVII amž.), katalikų literatūra pralenkė protestantiškąją tiek savo kiekybe, tiek kokybe. „Palyginus su Mažąja Lietuva“, sako Vac. Biržiška, „kuri per du amžiu davė apie 20 (lietuviškų) knygų, o XVII amž. tik 10, Didžiosios, daugumoje katalikiš-

¹⁾ Vac. Biržiška, Lietuvių knygos augimo etapai. Kaunas 1930, 15.

kos, Lietuvos laimėjimai lietuviškos knygos srityje, buvo daugiau kaip du kartus didesni, nors ir prasidėjo penketa dešimčių metų vėliau“ (m. pbr. — *St. Y.*)²⁾. Kokybiniu atžvilgiu katalikiškosios knygos taip pat pralenkė protestantiškąsias. Kai tarp XVI amžiuje išspausdintų protestantiškų lietuviškų knygų mes randame vien tiktai bažnyčios apeigoms reikalingas knygas, o XVII amž., be jų, dar ir tokias, kurios buvo reikalingos bažnytinėms knygoms rašyti ar nelietuviams kunigams lietuviškiems pamokslams sakyti, tai katalikiškų apeigoms skirtų knygų leisti visai nebuvo reikalo, nes apeigų kalba buvo lotynų. Dėl to katalikai galėjo daugiau išleisti plačiau visuomenei naudingų dalykų, kaip žodynų, gramatikų ir kt. Be to, kai protestantai, leisdami lietuviškas knygas, tekrepė demesį tik į inteligentus, katalikai, be inteligentų, rūpinosi dar ir liaudimi — leido daug populiarių liaudžiai skirtų knygelių.

KOVA SU GRAŽDANKA IR SLAPTA LIET. KNYGA

Antrasis rusifikacijos politikos žygis tai lietuvių spaudos, tiksliau tariant, lotyniškų raidžių vartojimo uždraudimas ir į jų vietą rusiškų raidžių, taip vadinamosios „graždankos“, brukimas. Deja, šitam darbui rusai rado žmonių pačių lietuvių tarpe. Tai buvo mūsų inteligentai, kaip Laurynas Ivinskis, Tomas Žilinskis, Gylius, Botyrius, Jonas Juška, vėliau J. Kairiūkštis ir kiti, vieni medžiaginiaus sumetimais, kiti tarnybiniais, kiti gal ir patriotiniais — norėdami lenkų įtaką sumažinti Lietuvoje — aktyviai dalyvavo rusų raidėmis spausdintų knygų rašyme. Šitą pačių lietuvių netaktą galėtume šiandien pateisinti, juo labiau, kad beveik visi šie asmens (išskyrus Botyrių, Gylių) vėliau susiprato darą žalingą tautos kultūrai darbą ir jį metė. Tačiau, reik pasakyti, kad tai įvyko tik Vysk. Valančiaus griežto reagavimo dėka. „Kaip lietuviybės gynėjas, jis buvo vienintelis lietuvis rašytojas ir veikėjas, kuris tuo laiku vienas galėjęs sužadinti tą atsispyrimo prieš brukamas rusiškąsias raides jausmą, be kurio ką tik iš baudžiavos atleisti lietuviai ūkininkai galėtų pasiduoti rusų valdžios įtakai ir kovodami dėl naujų ekonominių gėrybių pamiršti savo pilietines pareigas... Katalikų reikalas Valančiaus akyse buvo kartu ir lietuvių reikalas, rusiškos raidės lietuvių knygose — tai tas pats stačiatikių tikybos platinimo būdas, kitaip sakant, tas pats katalikiybės reikalas³⁾. Supratęs ją, Valančius stoja kuone į atvirą kovą ir čia jau sumezga pirmutinę, kad ir siaurose ribose, aktingą lietuvių politinę programą, kuri viešpatavo iki pat „Aušros“ laikų“...⁴⁾.

Valančius, pirmasis supratęs graždankų pavojų, suorganizuoja diktora būrį kunigų rašytojų ir gabentojų — knygnešių, o Prūsuoje įsteigia agentūrą knygoms spausdinti ir ją paveda kun. Zabermanui. Į šią agentūrą Valančius yra išgabenęs 25 tūkstančius rublių, iš kunigų surinktų⁵⁾.

²⁾ *Vac. Biržiška*, ten pat, 15 p.

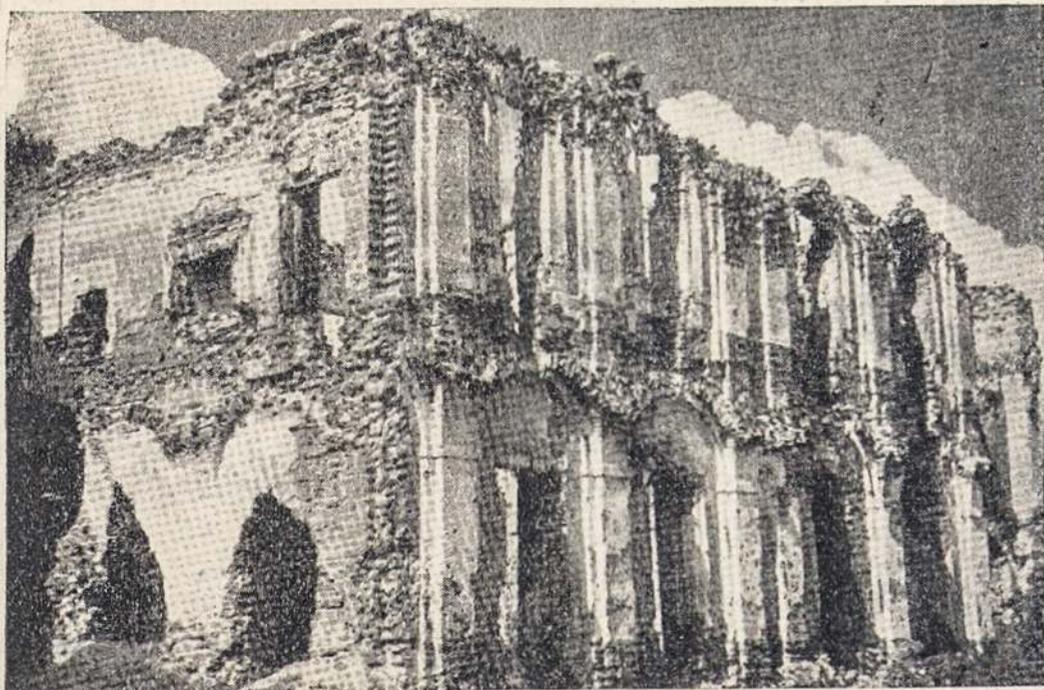
³⁾ *Plg.*

⁴⁾ *Vac. Biržiška*, Lietuvių politinės brošiūros 1860-tųjų metų pabaigoj, „Švietimo Darbas“ 1922 m. 3-6 nr., 415 p.

⁵⁾ Cf. Spaudos atgavimo ir Am. Liet. Organ. Sukaktuvės, 25 p.

Pirmiausia buvo išspausdinta keletas daugiau politinio pobūdžio brošiūrų, kuriose buvo suformuluota Lietuvai daromos rusų skriaudos ir nurodyta būdai, kaip jų saugotis. Toliau liet. knygų spausdinimo darbas ėjo plačiu baru.

Rusų valdžia ėmė ieškoti tų knygų autorių. Įtarimas krito ant Vysk. Valančiaus. Pradėta jį sekti, net kartą daryta pas jį namuose krata. Nieko nerasta. Rusai nedrįso imtis radikalesnių priemonių prieš Vyskupą Valančių. Paskutiniojo Lietuvos vyskupo ištrėmimas būtų galėjęs sukelti Europoje, ypač katalikų šalyse, daug triukšmo, o rusai kaip tik to nenorėjo.

Biržų pilies griuvėsiai

PIRMIEJI IR DIDIEJI KNYGNEŠIAI

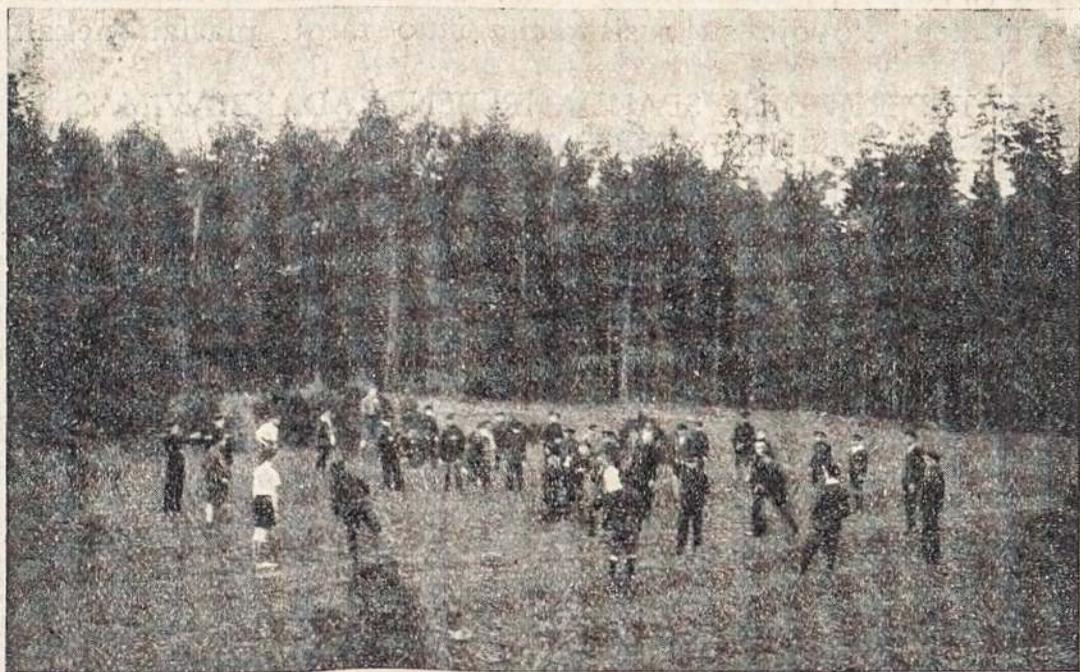
Negalėdami suvaldyti Vysk. Valančiaus, kaip knygų autorių ir jų leidimo organizatorių, rusai pradėjo griežtai sekti ir bausti knygų platintojus. 1870 m. buvo areštuoti ir ištremti į Rusiją už knygų platinimą šie kunigai: P. Butkevičius (Žvingių klb.), Pr. Stuopas (Salantų vik.), K. Eitukevičius (Darbėnų vik.), M. Kaziliauskas (Naumiesčio vik.), ir B. Brundza, o kunigai V. Butvidas (Pagramančio vik.), V. Dembskis (Gaurės vik.) ir Grigaliūnevičius (Gardumos altar.) buvo perkelti iš Žemaičių į Vilniaus vyskupiją. Tai buvo pirmosios aukos, nukentėjusios dėl lietuvių spaudos platinimo.

„Nors rusų administracijai“, rašo Vac. Biržiška, „ir pavyko pirmuosius platintojus likviduoti ir išsklaidyti po plačią Rusiją, tačiau ryšiai su prūsais nenutrūko. Valančius, plačiai remdamas naujus senųjų knygų leidimus, duoda ir daugybę naujai savo parašytų ir su rusų cenzūros reikalavimais visai nesuderintų knygų. Tuo laiku jis spausdino ir „svietiško“ turinio knygų. Tiesa, tosios knygos iki „Aušrai“ buvo beveik vienintelės lietuviškos svietiškos knygos. Praėjus keletai metų šioje dir-

Ir gegužinėj neužmirštame Dievo

voje jau atsiranda ir talkininkų. Vienas pirmųjų, nuo 1870 m., buvo kun. Silvestras Gimžauskas (m. pbr. — St. Y.), kuris tačiau gyvendamas Lietuvos rytuose ir neturėdamas tiesioginio susisiekiimo su Prūsais, negalėjo išplėsti nei savo leidinių, nei knygų platinimo. Užtat nuo 1873 m. prisidėjęs prie Valančiaus akcijos kun. Martynas Sederavičius su savo padėjėju J. Antanavičium pradėjo varyti akciją Suvalkijoje tokiam pat, o gal ir didesniai maštabe, kaip Valančius. Šiam gi mirus, Sederavičius keliems metams pasilieka vienintelis visai Lietuvai idėjinis knygų rašy-

Paskui — linksminamės

tojas ir platintojas... (m. pabr. — St. Y.)⁶⁾. Apie 1879 m. į katalikiškų tikybinių knygų leidėjų skaičių, vėl grynai idėjiniais sumetimais, stoja Serapinas Kušeliauskas, pasirinkęs svarbiausią savo veikimui dirvą — Žemaitiją... Kun. A. Vytarto asmenyje Kušeliauskas pradžioje surado gerą padėjėją, vėliau gi ir pavaduotoją, vedusį ta kryptimi platų leidimo darbą iki pat spaudos draudimo panaikinimo (m. pabr. — St. Y.). Tiek Gimžauskas, tiek Sederevičius, Kušeliauskas, Vytartas ir kiti kunigai faktinai vedė tą pačią Valančiaus liniją⁷⁾.

Taigi žymiausių Suvalkijos, Rytų Lietuvos ir Žemaitijos knygnešių — organizatorių būta kunigų. O kiek susirastų kunigų, kurie varė kuklų — tik savo parapijos ribose lietuviškos spaudos platinimo darbą. Svarbiausia tai, kad šie platintojai — knygnešiai buvo idėjiniai darbininkai, išeidami iš idėjinių, o ne biznio sumetimų.

MOKINIŲ PASIPRIEŠINIMAI IR JŲ INSPIRATORIAI

Kovoje su rusifikacija turėjo tam tikrą reikšmę lietuvių mokinių priešinimas eiti pamaldoms į rusų cerkvę ir klausyti verčiamų dėstyti rusų kalba tikybos pamokų. Šitokių pasipriešinimų atvejais neviename moksleivyje pabudavo tautiniai jausmai. Tačiau beveik visų šių „revoliucijų“ inspiratoriai buvo kapelionai. Užtat, žinoma, tekdavo ne vienam jų skaudžiai nukentėti. Didesniesiems tokių „prasikaltėlių“ tekdavo pamatyti net Rusijos gilumą (pav., kun. Dambrauskui — Jakštui), o mažesniesiems užtekdavo specialiai įsteigto kalėjimo Kretingos vienuolyne. Būtų gana įdomūs daviniai, jei kas nustatytų, kiek tų prasikaltėlių prieš rusifikacijos politiką ir, būtent, kokie jų yra ten buvę. Svarbesnieji mums žinomi. Tai „Apžvalgos“ ir „Tėvynės Sargo“ įkūrėjai, redaktoriai ir bendradarbiai. Tų žmonių nusistatymas prieš rusifikaciją matyti iš tų laikraščių tono, kuris, pasak J. Tumo, buvo kairesnis už pačių kairiųjų laikraščių („Varpo“, „Ūkininko“) toną. Tačiau apie tų katalikiškų laikraščių vaidmenį kovoje su rusifikacija šiuo tarpu plačiau nekalbame.

KAT. PERIJODINĖ SPAUDA IR BENDRADARBIAVIMAS NEKATALIKIŠKOJ SPAUDOJ

Katalikų vaidmuo draudžiamąjo laiko perijodinėje lietuvių spaudoje negali būti suvestas tik į „Šviesą“, „Apžvalgą“, „Tėvynės Sargą“, „Žinyčią“, „Kryžių“. Be kunigų tiesioginio darbo (dalyvaujant pačiuose laikraščiuose) ir paramos netiesioginiai (platinant ar finansuojant), neapsėjo ir negalėjo apseiti nei „Aušra“, nei „Varpas“, nei kiti, anaiptol nekatalikiški laikraščiai. Iš „Aušros“ bendradarbių kunigų mums žinomi tik A. Burba, Mykolas Miežinis, Silv. Gimžauskas, A. Baranauskas, Maironis, A. Jakštas, Prapuolenis, P. Tamošauskas, o iš „Varpo“ — kunigai — A. Grinevičius-Jungtas, A. Burba, P. Urbonavičius (Vytautas), A. Milukas, Tomas Žilinskas, J. Tumas, P. Būčys ir Seinų Seminarijos klierikai. Tačiau rėmėjų, slaptų platintojų nei pavardžių nei skaičiaus mes nežinome, nors jų taip pat yra buvę nemaža. (Plačiau žiūr. brošiūroj „Kunigai kovoj su caro valdžia“, Kaunas 1919).

Stasys Yla

⁶⁾ Plačiau apie kun. M. Sederavičių kaip knygnešį žiūr. J. Matijošaitis, Knygnešių tėvas kun. Martynas Sederavičius, Kaunas 1932 m.

⁷⁾ Vac. Biržiška, Liet. knygos augimo etapai, 27 ir 28 p.

RĖMAI IR FONAS DIDŽIOS ASMENYBĖS PAVEIKSLUI

POP. PIJAUS XI-JO 80 METŲ AMŽIAUS SUKAKTIES PROGA 1857.VI31—1937

Mielasis jaunime!

Jau senokai nebesikalbėjome „Ateities“ puslapiuose! Pagaliau tariuos atėjus gerą progą tai padaryti. Progos duoda didžio asmens didis jubiliejus: Šventojo Tėvo, popiežiaus, vienuoliktojo Pijaus 80 metų amžiaus sukaktis, įvykusi šių metų Gegužės mėnesio paskutiniąją dieną.

Jaunimui, kuris yra pasiryžęs *Omnia instaurare in Christo*, t. y. visa atnaujinti Kristumi, turi būti ir, manau, yra ypač įdomu patirti apie Kristaus šių dienų vietininko žemėje gyvenimą, asmenį, darbus, siekimus ir rūpesčius. Lietuvos katalikiškam jaunimui dabartinis Kristaus vietininkas Pijus XI yra dar ypač artimas ir dėl to, kad jis yra artimas Lietuvai, nes jis yra per ją keliavęs, savo akimis matęs ją ir jos žmones, sutvarkęs jos bažnytinius reikalus ir rodąs jai šiaip visokeriopo palankumo. To palankumo jis yra įvairiomis progomis parodęs ypač katalikiškam jaunimui — ir besimokančiam mokyklų jaunimui ir kaimo jaunimui — pavasarininkams. Visa tai prisimint dabar yra atėjusi geriausia proga, jo sakyto jubiliejaus proga.

Bet pirm eskizuodamas paties jubilato paveikslą, aš tariuos esant būtina parengti tam paveikslui tinkamus rėmus ir foną, kad jame tas paveikslas išeitų juo ryškesnis ir gyvesnis.

Tokiu fonu aš tariuos paimt tą instituciją, kurios atstovas yra Pijus XI, jau 266-asis nuo pat jos buvimo pradžių. Ta institucija — tai popiežiaus institucija.

Žodis „popiežius“ yra kilęs iš graikų kalbos žodžio *pappas* = tėvas, kurį lotynai sutrumpino į *papa* su tąja pačia prasme. Pirmiau šiuo terminu buvo vadinami vienuolynų vyresnieji bei vyskupai; nuo ankstybųjų vidurinių amžių šis žodis vartojamas šių dienų prasme, t. y. tik Romos vyskupui ir visos Bažnyčios galvai pavadinti.

Lietuviai žodį „popiežius“ gavo per lenkus, „susilietuvindami“ lenkų žodį *papież*. Ar „popiežius“ yra tikęs ar netikęs terminas, to klausimo čia nenagrinėsime. Mums čia rūpi tik tuo vardu vadinamas pats dalykas, t. y. popiežiaus institucija, kuri kitomis kalbomis vadinama trumpiau, nes taip pat tik vienu žodžiu, būtent: ital. *papato*, pranc. *papauté*, angl. *papacy*, vok. *Papsttum* ir t.t. Ir ne visais galimais atžvilgiais čia žiūrėsime popiežiaus institucijos, bet tik dviem: 1) iš kur ši institucija kilo ir 2) kurios reikšmės ji yra turėjusi žmonijos istorijai, pirmoj eilėj vakarinės Europos istorijai, jos kultūrai bei civilizacijai.

I. KAS MUMS KATALIKAMS YRA POPIEŽIAUS INSTITUCIJA?

Jau grynai istorijos akimis žiūrint, popiežiaus institucija yra tokia institucija, kuri neturi į save panašios kitos tokios įstaigos žmonijos istorijoj. Ji prasidėjusi iš menkų ir menkiausių pradžių, tapo centriniu žmonijos istorijos punktu. Joje dažnai silpnas senelis drebančia ranka valdė žmoniją. Didumoj patys silpni ir beginkliai tos institucijos atstovai įveikė

karingus žemės galiūnus, kunigaikščius, karalius, imperatorius — patraukė juos į savo teismą ir atstatė nuo sosto. Daugelis tos institucijos atstovų buvo neturtę gimę ir augę, buvo net iš vergų kilę, kiti buvo piemenavę, bandą ganę, — o tačiau jiems bučiavo koją karalystes paveldėjusieji valdovai ir vadino save jų malonės vasalais. Vakar dar jie buvo nežinomi ir niekieno nepaisomi, o šiandien jie jau laikė žmonijos istorijos vairą ir lėmė tautų likimo eigą. Nei kilmė, nei tautybė čia nenusvėrė. Ar jie buvo graikai, ar syriai, ar lotynai, ar italai, ar anglai, ar ispanai, ar prancūzai, ar vokiečiai—to nedaug buvo paisoma, nes jie stovėjo aukščiau tautų ir visos tautos jų klausė. Ką jie kalbėjo, to klausė visa žmonija. Dažnai jie skelbė karą ir taiką. Jie kūrė valstybes, skirstė žemynus ir okeanus, bet taip pat viešpataudami ir dvasios karalystėj: jie priima žmones į Kristaus karalystę ir juos iš jos išskiria. Jie suteikia žmonėms garbę būti pakeltiems ant altorių. Seniausios valdovų dinastijos, palygintos su jų linija, yra tik lyg nuo vakar dienos, o daugelio tų dinastijų jau seniai nebėr. — Tat kas gi ji yra toji institucija? Tai popiežiaus institucija.

Kad popiežiaus institucija yra pirmos eilės istorinė galybė, tai yra visų pripažintas faktas, nes juk tokia ji stoja prieš mūsų akis žmonijos istorijos metraščiuose per daugelį šimtmečių; tokia ji yra ir šiandien.

Bet mums, katalikams, popiežiaus institucija yra daug didesnis ir aukštesnis dalykas, kaip visos pasaulinės galybės, kilusios ir išnykusios, kad užleistų vietą kitoms; katalikams popiežiaus institucija yra religinis bažnytinis dalykas, kilęs ne iš žmonių ar asmenų santykių, bet Kristaus valia, kaip centrinis punktas jo įsteigtos Bendruomenės, kaip jo norimas vyriausias ir centrinis organas naujo religinio gyvenimo, kurį Kristus atnešė žmonijai.

Šitoks vertinimas popiežiaus institucijos, kaip Dievo norėtos ir įkurtos institucijos, yra tas įžymiausias viršinis pažymys, kuriuo katalikai skiriasi nuo kitų krikščionių, būtent, nuo graikų-byzantiečių ir nuo protestantų vakariečių. Kai graikų-byzantiečių Bažnyčia XI-me šimtmety atsiskyrė nuo vakarų lotyniškosios Bažnyčios, tai to skyrimosi lemiamas punktas buvo Romos popiežiaus institucijos nepripažinimas. Dar didesnių priešingumų katalikybei radosi XVI-me šimtmety kilusioj vadinamoj Reformacijoje, pirmiausia Vokietijoje, o paskui ir kitose Europos šalyse. Kad ir naujos krypties šalininkai daug kame tarp savęs nesutiko, betgi viename punkte jie visi buvo vieningi: visi jie ėjo prieš popiežiaus instituciją, kurią jie laikė senosios Bažnyčios didžiausia tvirtove, ir kurią todėl jie buvo pasiryžę sugriauti, o jos vietoj pastatydinti savuosius kūrinius. XVI-me šimtmety su popiežiaus institucija buvo kovojama tokiais būdais, kurių šiandien negiria net nekatalikų istorininkai. Ir paskesniais laikais protestantuose čia smarkiau, čia silpniau, buvo skelbiama kova popiežiaus institucijai. Taip yra ir iki šių dienų.

Taip dalykams esant, ką gi mano apie popiežiaus instituciją katalikai? Ką mano katalikai ir ką turi gerai žinoti kiekvienas išsimokslinęs katalikas, apie tai čia ir noriu kotrumpiausiai pakalbėti.

Popiežiaus institucija katalikui yra dieviška institucija. Šitai katalikui yra tikėjimo klausimas; o tikėjimo klausimus katalikybėje galutinai išsprendžia ne subjektyvinės nuomonės, ne mokslininkų tyrinėjimai, bet gera valia priėmimas to, ką mums Katalikų Bažnyčia, tasai Kristaus pastatytas religinis autoritetas, patiekia kaip Dievo apreikštąją tiesą. Todėl

paskutinis ir nulemiantis motyvas pripažint popiežiaus instituciją katalikui yra nei tos visos institucijos nuveikti darbai istorijoje, nei atskirų jos atstovų pasižymėjimai, taip pat ir ne asmeniniai popiežių savumai, bet Dievo malonės pagalba įgytas įsitikinimas, kad Katalikų Bažnyčios mokslas, pagal kurį Romos vyskupas, kaip apaštalo Petro papėdininkas, yra Dievo Bažnyčios regimoji galva ir Kristaus vietininkas ant žemės, — kad šis mokslas yra atsirėmęs Apreiškimo.

Bet kuo Katalikų Bažnyčia tokį savo mokslą remia? Gal būt ji kaip Dievo Apreiškimą skelbia viską, kas tik kuriam jos teologui į galvą ateina? Ne! Katalikų Bažnyčia nėra laisva nustatinėti tai, kas sudaro mūsų dieviškojo tikėjimo turinį, bet tikėjimo tiesas ji nustato iš tikėjimo versmių. Taigi, Katalikų Bažnyčios skelbiamoji tikėjimo tiesa apie apaštalo Petro primatą remiama tikėjimo versmėmis, būtent, paties Kristaus žodžiais, įrašytais evangelijose.

Klasikinė vieta (*locus classicus*) evangelijose, kurioj apaštalui Petriui Kristus pažadėjo vadovavimą Bažnyčiai, yra šv. Mato evangelijos 16-me skyriuje, kame aprašoma scena Pilypo Kesarijoj. Žvejui Simonui Jonos sūnui Petro, t. y. Uolos vardą Kristus buvo davęs, kai pirmą kartą buvo su juo susitikęs. Kai Andriejus savo brolių Simoną pirmą kartą buvo nusivedęs pas Jėzų, tai „įsižiūrėjęs į jį Jėzus tarė: Tu Jonos sūnus Simonas; tu vadinsiesi Kėfas, tai reiškia Petras (Uola)“ (Jon. 1, 42). O Pilypo Kesarijos apylinkėse Kristus klausė apaštalų, ką jį laiko jie esant. Visų apaštalų vardu atsakydamas Simonas Petras išpažino jį esant Kristų, gyvojo Dievo Sūnų. Tuomet „atsakydamas Jėzus jam tarė: Palaimintas esi, Jonos sūnau, Simonai, nes ne kūnas ir kraujas tai tau apreikė, bet mano tėvas, kurs yra danguje. Ir aš tau sakau: Tu Petras, ir ant tos uolos aš pastatysiu savo Bažnyčią, ir pragaro vartai jos nenugalės. Tau aš duosiu dangaus karalystės raktus; ką tu suriši žemėje, bus surišta ir danguje, ir ką tu atriši žemėje, bus atrišta ir danguje“ (Mat. 16, 17—19).

Kristaus žodžiai čia tokie aiškūs, jog negali būt jokio abejojimo, kad jais yra pažadėta apaštalui Petriui aukščiausias Bažnyčios vadovavimas. Šį pažadėjimą Kristus dar patvirtino po savo prisikėlimo, pasakydamas Simonui Petriui du kartu „ganyk mano avinėlius“ ir vieną kartą „ganyk mano avis“ (Jon. 21, 15—17).

Dar šv. Luko evangelijoje randame, kad Kristus ypač Petrą įspėja nuo netikėjimo pagundos, kad ypač meldžiasi už Petrą ir paveda jam stiprint savo brolius (Luk. 22, 31—32). Kristaus pažadėjimą, kad Petras tikėjimo dalykuose nepaklysiąs ir neapsiriksiąs bei paliepiamą sutvirtinti tikėjime savo brolius, Petras ir čia gavo kaip apaštalų galva ir valdovas.

Tokiomis tat tikėjimo versmėmis (=Kristaus žodžiais) Katalikų Bažnyčia remia jos skelbiamą ir laikomą mokslą apie popiežiaus instituciją. Ji dar priduria, jog Kristus tą instituciją įkūrė tuo tikslu, kad jo įkurtoji Dievo karalystė žemėj turėtų vienybės ir tvirtumo regimąjį pagrindą.

Katalikų Bažnyčios priešai, žinoma, ieško visokių visokiausių būdų įrodyt, kad tik ką cituotos evangelijų vietos nesančios autentiškos, t. y. kad tie žodžiai nebuvo paties Kristaus žodžiai, bet yra vėliau į evangelijas įsprausti. Daugiausia puolimų yra tekę atlaikyti klasikinei popiežiaus institucijos vietai: Mato 16, 17—19. Pirašyta daugybė veikalų, pareikšta įvairiausių nuomonių, bet dar nė vienam naujosios evangelijų kritikos atstovui nėra pavykę objektyviai įrodyt, kur, kada, kas ir kuriais

sumetimais yra tą vietą vėliau įkišęs į seniausiąją, visoj Bažnyčioj skaitytą šv. Mato evangeliją. Kritiškai išsvarsčius anokį tvirtinimą, prieš nama išvada, kad abejojimas kalbamos vietos autentiškumu neturi pagrindo nei tos vietos tradicijoje, nei turiny, nei jos kalbinėj formoj, bet kad ji ginčijama tik einant įvairiausios rūšies subjektivinėmis premisomis, būtent, filosofinėmis, religinėmis ir ypač konfesinėmis; bet jei taip, tai ir tų galvotojų daromos išvados tegali turėti reikšmės tik tiems, kurie su tomis jų premisomis (prielaidomis) iš anksto sutinka. O kitiems jos neprivalomos. Šiandien nevienas ir protestantų mokslininkų neneigia Mt. 16, 17—19 autentiškumo, tik „antipopiežiškai“ tą vietą aiškina*.

Dėl šv. Jono evangelijos popiežiaus instituciją liečiančių posakių, tai jie, atskirai paimti, net nebandomi ginčyti. Tačiau norima paneigti, kad visos šv. Jono evangelijos autorius nėra Kristaus mokinys, kad ji esanti parašyta ne tokio autoriaus, kuris yra savomis akimis matęs Kristų ir savomis ausimis girdėjęs jo žodžius, bet kažkokio didžio nežinomo asmens iš antrosios generacijos (kartos) po Kristaus laikų. Tačiau tvirtinimas, kad šv. Jono evangelijos autorius yra ne Jonas Zebedejetis, taip pat yra diktuojamas tik racionalistinių bei naturalistinių premisų, bet ne faktų. Šv. Jono evangelijos autorius taip puikiai pažįsta žydų asmenis, santykius ir institucijas Kristaus laikais, kaip joks antrosios kartos, iš pagonų kilęs krikščionis nebūtų galėjęs jų pažinti. Ketvirtosios evangelijos autorius, tiesa, gali būt nežinomas asmuo šių dienų tos evangelijos kritikams, bet jis negalėjo būt nežinomas tai pirmųjų krikščionių bendruomenei, kurioj ir kuriai jis savo evangeliją rašė ir iš kurio rankos ji ją gavo pirmajam šimtmečiui besibaigiant.

Ką žinome apie apaštalo Petro veiklą ir jo poziciją pirmosiomis krikščionių Bažnyčios dienomis, visai derinasi su abiem aukščiau cituotais Kristaus posakiais. Apie tai žinome iš Apaštalų Darbų. Šią didžiausios vertės knygelę pridėjo prie savo evangelijos šv. Lukas. Ji nėra pirmosios Bažnyčios kronika diena po diena. Jos pirmoj daly tik bendrais bruožais atpasakota istorija pirmosios krikščionių bendruomenės Jeruzalėj ir Palestinoj iki Erodo Agripos mirties 44 m. Bet ir iš šio sumarinio pranešimo visai aišku, kad apaštalo Petro stovėta prieky apaštalų kolegijos ir visos pirmosios krikščionių bendruomenės. Citatoms neištenka vietos. Susidomėjusiems pasiūlau patiems Apaštalų Darbus paskaityti, bent pirmuosius dvyliką skyrelių.

Kas kalbama apie apaštalo Petro poziciją kitų apaštalų tarpe, tatau patvirtina ir apaštalas Paulius savo laiške Galatams. Be to, iš Pauliaus sužinome, kad prisikėlęs Kristus iš visų apaštalų pirmiausia pasirodęs Petru (1 Kor. 15, 5). — Taigi, Katalikų Bažnyčios mokslas, kad apaštalas Petras yra gavęs iš Kristaus primatą, t. y. valdžios pirmenybę, yra tvirtiausiai pagrįstas tikėjimo versmėmis, t. y. paties Kristaus žodžiais.

Tolesnis Katalikų Bažnyčios mokslas, kad tas primatas perėjo Romos vyskupams, jau yra atsirėmęs ne apreiškimo, bet istorijos fakto, kad šv. Petras buvo atvykęs Romon ir tenai mirė kankinio mirtimi. Šis faktas

---

* Prieš 20 su viršum metų šiais klausimais aš esu rašęs straipsnį: Popiežiaus primatas Kristaus mokslo ir istorijos šviesoje. Vilties priedas 1914 m. 367—407 psl. Dabar jau yra daug naujos literatūros, kurios šioj vietoj nėra suminėti netenka.

patikrinti, tai jau istorinės kritikos dalykas; ir jis turėtų būt kaip tikras faktas priimtas tik tuomet, kada jo faktinumas būtų tikrai įrodytas.

Už šv. Petro buvimą Romoj kalba visa senobinė krikščionybės tradicija. Tačiau jau nuo XIV-jo šimtmečio yra kelta dėl to abejojimų. Aukščiausią laipsnį ginčas buvo pasiekęs XIX-jo šimtmečio antrojo pusėj ir buvo baigtas katalikiškosios tradicijos naudai. Jai laimėti ar tik ne daugiausia reikia laikyt prisidėjus didelį Bažnyčios istorininką, liberalinio protestantizmo didžiausią teologą, Berlino universiteto profesorių *Adolfą Harnack'ą* (1851—1930). Jis įvairiomis progomis yra tuo klausimu išsitaręs ir drąsiai pasakė, kad tas ginčas yra išaugęs ne iš kritiško istorijos tyrinėjimo, bet iš konfesinių priešingumų; Harnacko įsitikinimu, apaštalo Petro buvimas ir mirtis Romoj yra taip pat gerai paliudyti, kaip kiti geriausiai paliudyti pirmosios krikščionybės faktai.

Reikia paminėti ir kitą liberalinio protestantizmo teologijos šulą, Bažnyčios istorininką prof. *H. Lietzmann'ą* (g. 1875 m.), dabartinį Harnacko papėdininką Berlino universitete (nuo 1924 m.). Lietzmann'as, dar Jenoj profesoriaudamas (nuo 1905 m.), 1915 m. išleido veikalą „*Petrus und Paulus in Rom*“ (1927), kuriame jis liturgijos istoriniais ir archeologiniais tyrinėjimais iškėlė naujų momentų už katalikiškąją tezę.

Atrodė, kad ginčas baigtas galutinai. Bet Kristus ir Katalikų Bažnyčia yra toks „ženklas, kuriam bus prieštaraujama“ (Luk. 2, 34). Dėl to ir katalikiškąją tezę paremiąs Lietzmanno veikalas nepaliko be prieštaravimų. Pačiu paskiausiu laiku Lietzmanną puolė jo papėdininkas Jenos universitete (nuo 1924) prof. *Karolius Heussi* (g. 1877) pernai metais išėjusiame veikale „*Was Petrus in Rom?*“ (santrauka Židiny, 1937, 1, 139—140). Lietzmannas savo puolikui atsakė*, tas vėl netylėjo**. Ir ginčas vėl verda. Tačiau būkime ramūs. Kokių ypatingų staigmenų tas ginčas neduos. Jis įdomus tik kaip nekatalikų mokslininkų sportas katalikų tradicijos arenoj. Pati katalikų tradicija jau daug tokio „sporto“ yra mačiusi, prie jo pripratusi ir neturi nė mažiausio būkštavimo, kad besportuojantieji galėtų pačią areną sugriauti. Popiežiaus institucijos ir jo primato istoriniai pagrindai yra toki pat nepajudinami, kaip ir jo dogmatiniai pagrindai. „Todėl kai kasmet Birželio mėn. 29 d. (Šv. Petro ir Pauliaus šventėj) Šv. Petro Bazilikos didžiulėj kolonadoj suūžia (giesmės aidas) „O felix Roma, o laimingoji Roma, pašventinta abiejų apaštalų kunigaikščių garbingu krauju“, — tai šis džiaugsmo šūkis nėra legendos išgarbinimas, bet džiaugsmingas išreiškimas tikro fakto, kad Romos Bažnyčia savo tarpe turi kaip globėjus du vyriausiu pirmosios krikščionybės atstovu, — Petrą, uolos vyrą, vyriausią bažnytinio autoriteto turėtoją, ir Paulių, ugningos dvasios vyrą, didingiausį krikščioniško gyvenimo sėjiką“***.

Šiam kartui tiekos pasvarstymų tariوسي ir pakaks. Apie popiežiaus instituciją istorijoje kalbėsime kitą kartą.

Jūsų Pr. Dovydaitis

* *H. Lietzmann*, *Petrus, römischer Martyrer*. Sitzungs-Berichte der Preuss. Akad. der Wiss. Phil.-hist. Klasse 1936.

** *K. Heussi*, *Was Petrus wirklich römischer Martyrer? Eine Auseinandersetzung mit H. Lietzmanns Schrift: Petrus, römischer Martyrer*. Gotha 1937.

*** *A. Ehrhard*, *Was ist uns Katholiken das Papsttum? Rede am 26 März 1924 im Rom. Tinnjo-Verlag, Rom, 13 p.*

ATEITIES MERGAITĖ

Šiandieninis žmogus nemėgsta susikaupti ir rimbomis akimis pažvelgti į ateities gyvenimą. Eina minia diena iš dienos, stumiama atsitiktinumų, tenkintų tūkstančius neribotų savo sąreikalavimų. O artimo kruvinas vargas, o visuomenės rūpesčiai, o tėvynės ateitis — kam visa tuo kvaršinti galvą, jei iš to neturėsi materialinės naudos? „Man vistiek pat“, kalba sotūs ir patenkinti veidai. „Man vistiek pat“, kartoja jų pavyzdžiu darbo ir rūpesčių sulenkinti skurdeivos.

Niekuomet pasaulis tiek nebuvo užplūstas meilės plakatų ir niekuomet tos meilės nebuvo tiek reikalinga, kaip šiandien. Laikraščiai, knygos, krautuvijų vitrynos, kinų ir teatrų skelbimai, šokių salės, privatūs namai ir įstaigos skelbia visokią meilę, pradedant pirmutine ir baigiant paskutine, bet iš antros pusės visa aplinkuma trokšte trokšta, alksta alksta meilės.

— Duokite mums žmonių, kurie mokėtų mylėti amžina, viena, nesibaigiančia, neribota meile. Duokite mums idealistų, kurių žodžiai mūsų jausmus išjudintų ir išmokytų karštesniu tvinksmu gyvenimą atjausti, — kalba žmonės, namai, gatvės, laukai, o kiekvieni metai vis mažiau idealistų užaugina. Pasaulis skęsta į apatiją, gimsta pesimistai, nusivylėliai, bevaliai... Ir plaukia žmonės lyg šapeliai pavandeniui lyg vėjo nešiojami pienių pūkeliai...

Momentas kūno kultūros pamokoje

Pertrauka gimn. kieme

Latvijos moksleiviai rikiuojasi šventei

— Mergaitė, ar tu nenorėtum iškilti virš tos be idealo gyvenančios mėsos ir pasukti savo gyvenimo laivelį prieš srovę? Juk žinai, kokiom dovanom tave Aukščiausias išpuošė. Nė vienas Jo rankų tvarinys negavo tos didžios, viską kuriančios galios. Tu Jo kūrybos vainikas, šedevras.

— Angelas — ne mergaitė, — girdi kalbant žmones. Tik pavartyk žmonijos istorijos lapus ir atrasi ištisą savo puikių darbų epopėją. Kiek tu ašarų nušluostei nuo nelaimingų veidų, kiek pasaulio skausmo išnešei ant savo pečių, kiek žmonių sugražinai į tikrąjį kelią? Manai, šiandien mūsų vargingoji ašarų pakalnė nėra reikalinga tavo atjaučiančios širdies? O taip! Neišmainyk savo turtų į moderniškąjį „man vistiek pat“ ir nenuiek paskui tuos smagumų ir laimės ieškotojus, kurie tik prieš tavo širdies ramybę nori pasikėsinti. Kas iš to, kad tavo draugės giriasi visokiais „laimėjimais“, jei prie to priėjo per kitų ašaras ir nelaimės. Jų džiaugsmas neilgas: ateis laikai, kada tėvą motiną keiks ir bevelys bejausmiu akmenėliu šalia kelio gulėti. Tu, gi, niekad neieškok gyvenime sau laimės, bet stenkis visuomet ją kitiems duoti, o tada ir savąją atrasi. Štai tavo ateities idealas.

Sunkus ir slidus kelias veda į jį ir juo toliau keliausi, juo jis bus sunkesnis. Todėl iš mažų dienų išmok nugalėti visas tas sunkenybes, kurios tavęs laukia ateity. Gimnazijos laikai yra tinkamiausi šiai didžiai gyvenimo misijai pasiruošti. Kaip norėdami mokėti svetimų kalbų, turime pradėti nuo abėcėlės ir kasdien lavintis, kasdien daryti sunkesnius pratimus, taip ir čia reikia pradėti nuo mažų dalykų. Tu turi išmokti atjausti artimo vargą. Žmonės, paprastai, mėgsta tik tuos, kurie gražiai apsirengę, moka gražiai pakalbėti, kurie nieko iš jų nereikalauja, tik viską jiems atiduoda. Liūdintieji ir širdy verkiantieji paliekami vieni, nes jie nuobodūs, neįdomūs. O tu tyčia pamėgink susidraugauti su jais, pasistenk suprasti visas jų nuoliūdimo ir nuošalumo priežastis ir pamatysi, kaip tu pasijausi laiminga, galėdama savo draugiškumu nors vieną jų valandėlę pralinksminėti. Kažin ar tik mūsų nedraugiškumas ir nesupratimas žmones padaro neįdomius ir nuobodžius? Pasistenkime šią klaidą greit taisyti, nes būsime kalti mizantropizmo ugdytės. Kaip dažnai pasitaiko klasėj neturtingų, prastai apsirengusių ir alkanų draugių. Neatstumkime jų ir nedidinkime jų skausmo. Gal ne vienas iš jų, grįžęs iš gimnazijos kruvinom ašarom apsiverkia, mūsų žvilgsnio ar žodžio ižeistas.

Štai mūsų altruizmo mokykla. Joje stenkimės savo pareigas atlikti

ABITURIENTAMS

Panevėžiečių „Ateities“ bendradarbių dalis su Alf. Sušinsku

Kai kas, kartais, nesiorientuoja, kas galima studijuoti V. D. Uosto Teol. Filo. Fakultete. Todėl abiturientų dėmesiui čia ir duodame keletą informacinio pobūdžio pastabų.

Teologijos Filo. Fakultetas yra dvilypis: jis turi du skyrius — Teologijos ir Filo. skyrius. Teologijos skyriuje studijuoja tie, kurie nori būti kunigai. Filo. skyrius yra skiriamas tiems, kurie nori būti mokslininkais, mokytojais, visuomenės veikėjais, literatais ir žurnalistais. Šitas skyrius yra turtingas šakomis ir specialybėmis. Apie jas ir norime duoti pluoštelį žinių, kad abiturientai geriau orientuotųsi.

1. **F i l o s o f i j a.** Filo. skyriuje išeinama visa filo. sistema, pradedant logika ir baigiant kultūros filo. Augant mūsų dienomis susidomėjimui filo., ši specialybė vis labiau pradeda traukti ir mūsų krašto jaunimą. Tik seniau į filo. žiūrėta kaž kaip iš aukšto. Tuo tarpu dabar visi rimti mokslininkai ir pedagogai pabrėžia, kad joks rimtas mokslo darbas nėra galimas be filo. pagrindų. Teologijos Filo. Fakultete filo. dėstymas pasižymi vieningumu, kas labai palengvina studentams susiorientuoti šioje plačioje ir reikšmingoje mokslo srityje.

2. **P e d a g o g i k a.** Šis mokslas Teol. Filo. Fak. yra ypatingai sustiprintas. Čia yra įsteigtas net specialus **P e d a g o g i k o s I n s t i t u t a s**, kuris pagelbsti rimtai pasiruošti tiems, kurie nori būti gerais mokytojais arba pedagogais mokslininkais. Pedagogikos Institutą galima

---

penketukui ir neugdykime savyje baisaus egoizmo, mūsų ateities nelaimės.

Atėjome į šį pasaulį ne laimės ieškoti, bet jos užsitarnauti. Šis gyvenimas yra lyg bandymo namai. Jis nuolat stato mums visokių kliūčių ir sunkenybių, kurias didvyriškai turime nugalėti.

— Visados būk ateities mergaitė, o ne dabarties. Dabartim gyvena tik tie, kurie neturi proto ir valios. Tu, gi, neiekvok šiandien savo jėgų,

lankyti ir skyrium nuo kitų dalykų. Tuomet gaunamas specialus pažymėjimas. Stingant mūsų krašte gerų mokytojų ir gerų mokykloms inspektorių, šitas Pedagogikos Institutas yra labai reikšmingas. Juo susidomėjimas yra nemažas, nors savo struktūra jis dar yra gana jaunas. Reikia tikėtis iš abiturientų, kad nemažas jų skaičius ir įstos į Pedagogikos Institutą Teologijos-Filosofijos Fakultete.

3. Sociologija. Šita mokslo sritis yra skiriama visiems tiems, kurie nori būti visuomenės veikėjais. Mūsų kraštui reikia 500 aukštąjį mokslą baigusių žmonių, kurie galėtų vadovauti organizacijoms ir dirbti atsidėję Kat. Akcijos darbą. Šiuo tarpu tokių žmonių mes turime tik keletą. Taigi sociologijos mėgėjų perspektyvos yra labai didelės ir plačios.

4. Istorija. Istorijos specialybę pasirinkusieji paprastai būna gimnazijų mokytojais. Teol. Filos. Fakultetas ypač rūpinasi ir stiprina Lietuvos istoriją, kuri mūsų krašte šiuo metu kelia nemaža susi-

„Ką mūsų kariuomenė veikia?“

„Karys“

domėjimo. Mūsų praeities pažinimas yra reikalingas visiems inteligentams ir šios srities specialistų niekadoms neturėsime per daug. Istorija ypač patraukia tuos žmones, kurie mėgsta praeitį ir kurie jau gimnazijose šia mokslo šaka domėjosi. Istorijos būrelių abiturientai Teol. Filos. Fakultete ras savo susidomėjimui geros medžiagos.

Smagioj iškiloj

5. *L i t e r a t ū r a*. Literatūra yra labai platus mokslas, todėl jis yra Teol. Filos. Fakulteto padalintas į penketą šakų: l i e t u v i ū, g r a i k ū, l o t y n ū, v o k i e č i ū ir p r a n c ū z ū. Šių specialybių studentai vieni gali būti mokytojais gimnazijose, kiti, kurie turi talento, gali išaugti rašytojais, tretį gali būti literatūros kritikais ir istorikais. Žodžiu, literatūros specialybės atidaro kuo plačiausias duris į įvairias sritis. Paprastai literatūra ir turi daugiausia klausytojų. Literatūros būreliai gimnazijose, reikia tikėtis, duos Teol. Filos. Fakultetui nemažą skaičių studentų. Ypač jų laukiame iš „Ateities“ literatū — skaitytojų ir rašytojų.

6. *Ž u r n a l i s t i k a*. Žurnalistika Teol. Filos. Fakultete tebėra pagalbinis mokslas prie literatūros ir prie sociologijos. Bet netrukus jis bus suorganizuotas platesniu mastu, gal net žurnalistikos Instituto pavidalu, kurį baigusieji galės užimti įvairių laikraščių redaktorių vietas. Kvalifikuotų žurnalistų mes beveik neturime. Čia darbo sritys yra labai plačios. Tikimės, kad „Ateities“ korespondentai susidomės žurnalistika ir gausiai šio kurso mokslus lankys.

Baigiant šitą trumpą apžvalgą dar reikia pridėti, kad Teologijos Filosofijos Fakultetas turi biblioteką skyrium nuo didžiosios Uosto bibliotekos, kur studentai gali beveik išsistą dieną skaityti knygas ir žurnalus. Tik bibliotekoje prasideda tikrosios studijos, todėl į biblioteką Teol. Filos. Fakultetas kreipia dėmesio. Ji yra taip sutvarkyta, kad studentai laisvai patys gali imtis kokias tik nori knygas ir vietoje skaityti.

Teologijos-Filosofijos Fakultete vyrauja kūrybos entuziazmas ir nuosirdus bendradarbiavimas tarp profesorių ir studentų. Šitie dalykai sukuria glaudžią mokslinę bendruomenę, kurioje viena dvasia ir viena širdis geriausiai laiduoja mokslinę pažangą ir studijų pasisekimą. Čia mokslas nėra tik perteikiamas oficialiai, bet yra išgyvenamas kartu profesorių ir studentų. Mokslas, pasaulėžiūra ir gyvenimas čia eina ranka rankon.

Buvęs Teol. Filos. fak-to studentas

KARO MOKYKLA

Norintieji stoti į aspirantus turi ligi birželio 1 d. paduoti savo gyvenamosios vietos komendantui prašymą (tikrosios tarnybos kariai — komandos tvarka raportą), prie jo pridėdami: 1) mokslo cenzo dokumentą arba notaro patvirtintą jo nuorašą, o eję mokslą užsienio mokyklose — dar ir Švietimo Ministerijos pažymėjimą, nustatantį jų lankytos mokyklos prilyginimą atitinkamai Lietuvos mokyklai, 2) gimimo metriką arba notaro patvirtintą jos nuorašą, 3) savo ranka rašytą curriculum vitae, 4) savo ranka surašytas kandidato žinias, kurioms blankai gaunami apskričių ir Klaipėdos krašto komendantūrose, o 5) jaunesni kaip 21 metų amžiaus — dar viršaičio, burmistro arba policijos patvirtintą savo tėvų arba globėjų leidimą stoti į aspirantus. Vidurinių mokyklų paskutinės klasės mokiniai, vietoje 1 p. sakyto mokslo cenzo dokumento, gali prie prašymo pridėti jų lankomos mokyklos pažymėjimą, kad jiems leista laikyti baigiamuosius egzaminus, o mokslo cenzo dokumentą jie gali komendantui pristatyti kandidatų parinkimo dieną. Prašymus ir dokumentus žyminiu mokesčiu apmokėti nereikia.

ŠVENTADIENIŲ PRAMOGOS

Žavingasis pavasaris jaunose širdyse jau kelia nerimą. Kur šiandien po pietų eisime? Kur vyksime rytoj? Ar linksma buvo? Vis tai jaunų širdžių klausimai ir svajonės, kada pievos pasipuošia žalumynais ir gėlėmis, kada medžiai dvelkia jaunumu.

Ar galima sekmadieniais ir šventadieniais daryti ekskursijas į gamtą, į laukus? Ne tik galima, bet ir reikia. Tačiau tai daryti galima tik išklausius šventųjų Mišių ir pamokslo. Jei katalikui šventą dieną ekskursija — iškila yra svarbesnis dalykas už Mišias, toks katalikas virsta pabaltintu grabu.

Iš iškilų reikia laiku grįžti namo. Kas per daug ilgai užtrunka, sekančią dieną negali tinkamai atlikti savo pareigų. Pačios pramogos, jei jos nusitęsia iki vėlybos nakties, doros žvilgsniu yra baisiai žalingos. Mergaitė, kuri tamsoje išdrįsta mišrioje draugystėje pašilikti, yra neverta garbingos mergaitės vardo.

Vykti į iškilas galima tik geroje draugystėje. Jeigu tai bus daroma su tokiais draugais ir draugėmis, kurie doros žvilgsniu yra nusmukę, visą iškilos laiką reikės su jais rietis arba savo dorovingumui turėti nuostolių. O kiek idealių jaunuolių neteko doros vien tik dėl to, kad blogose draugystėse vyko į iškilas, kad mišrioje kompanijoje stovyklavo...

Kodėl šventos dienos yra pažymimos raudona spalva? Gal dėl to, kad šventų dienų darbai daugelį priverčia rausti? Jei taip būtų, tai tikrai būtų bloga. Katalikiškoji moksleivija turi įrodyti, kad taip nėra. Šventųjų dienų raudonoji spalva tepavirsta ugnimi, kuri mūsų sielose sudegintų viską, kas tik yra bloga; šventųjų dienų ugnis tepavirsta šviesa, kuriai šviečiant gamtoje pamatytume Dievo veikimą, o žmonėse — Kristaus brolius ir seseris.

Kiek žmonių yra vargstančių ir skurstančių! Jie gyvenimo taip yra užguiti, taip prislėgti, kad niekas jiems nemielia. O vis tik šitie žmonės yra mūsų broliai, mūsų sesers. Pavasario džiaugsmas šventomis dienomis mus tenuveda ne tik į žaliuojančią ir žydinčią gamtą, bet ir į šių žmonių surūkusias ir vargu žydinčias lūšneles.

Kandidatai į aspirantus komendantūrose parenkami birželio 26—28 d. Tuo metu prašymus padavusieji į komendantūrą atvyksta ir namo grįžta savo lėšomis. Komendantų parinktieji kandidatai liepos 5 d. turi savo lėšomis atvykti į komendantūras. Nuo atvykimo dienos jie gauna naujokams nustatytus maisto pinigus ir tą pačią dieną valstybės išdo lėšomis siunčiami į Karo Mokyklą. Komendantas gali leisti jo parinktiems kandidatams, aprūpinęs juos gelžkeliais ar garlaiviais važiuoti kariškais bilietais, vykti į Karo Mokyklą ir netarpiškai iš jų gyvenamųjų vietų. Kandidatai, vykdami į Karo Mokyklą, turi turėti vidaus pasus arba juos atstojančius dokumentus, o į kariuomenę šaukiamojo ir vyresniojo amžiaus kandidatai — dar ir į šaukiamųjų naujokų sąrašus įsirašymo karinės prievolės atlikimo arba jos atidėjimo liudijimus. Parinktieji kandidatai, paskirtu laiku neatvykę į komendantūras arba į Karo Mokyklą arba nustoję teisių būti aspirantais, kandidatais nebelaikomi.

Apie kitas mokyklas žiūrėkite 1935—6 m. „Ateities“ numeriuose.

Draugai laukia priešo

„Karys“

JON. PETRĖNAS

RUGIAGĖLĖ MELDŽIASI RUGIUOSE

1. „IR BUVO LABAI GERA“

Šv. Rašto Pradžios knygos įkvėptasis autorius, užbaigdamas biblinį pasaulio sutvėrimo aprašymą, parodo Kūrėją, besigrožėrantį savo darbu ir rašo: „Ir Dievas matė visa, ką buvo padaręs; ir buvo labai gera“ (Pradž. 1, 31). Dievas Kūrėjas visagalybės akimi permetė žydinčių gėlių ir žaliuojančių augalų laukus, debesis rėžiančius paukščių pulkus, vandens paviršium ir gilumoj besinardančias žuvis, giriose staugiančius žvėris, ir tuo buvo patenkintas — „ir buvo labai gera“. Šitie du žodeliai „labai gera“ stipriai išreiškia Dievo kūrybos gražumą, gerumą ir tikslingumą. Dievas, iš nieko kurdamas pasaulį, to ir norėjo, kad žmogus, besigrožėdamas jį apsupančia gamta, kartu su Apokalipsės autorium kartotų: „Vertas esi, Viešpatie, mūsų Dieve, imti gyrių, garbę ir galybę, nes tu sutvėrei visa“ (Apokal. 4, 11).

Psalmininkas Dovydas, jautria atgailotojo akimi žvelgdamas į gražiąją visatą, šventosios lyrikos posmais giedojo: „Dangus pasakoja Dievo garbę ir jo rankų darbus skelbia tvirtuma“ (Ps. 18, 2).

2. KRISTUS TARP LAUKO LELIJŲ

Palikę tolimus ir mūsų širdžiai svetimesnius Senojo Įstatymo laikus, atvožkim Naujojo Įstatymo knygą, kurios centras ir širdis — Kristus.

Meilės Mokytojas gimė ir augo Palestinos krašto gamtoj. Po ilgo ir varginančio dienos darbo, naktį Kristus prisišlieja prie figos medžio kiek pailsėti: ramu, tik tylą išblaško klaikus naktinių paukščių, šakalų riksmas. Šitie šiurpulingi šakalų garsai randa paskiau vietos Kristaus palyginimuose apie žmogaus nusidėjėlio likimą: „ten bus verksmo ir dantų griežimo“. Naktinis šakalų ūkavimas vaizduoja tragiškas nusidėjėlių pragaro kančias.

Uoluotam ir žvyruotam Palestinos paviršiu kur=ne=kur pasimato slėnelė, vilgoma vandens drėgmės. Toj slėnelėj stiebiasi graži, keleivio akį viliojanti lauko lelija. Žvali Mokytojo akis pastebi šią gėlytę ir ją įtraukia į savo garsų kalno pamokslą: „Ir kam jūs bailiai rūpinatės drabužiu! Įsižiūrėkite į lauko lelijas, kaip jos auga; jos nesidarbuoja ir neverpia; tačiau aš sakau jums, kad ir Saliamonas visoje savo garbėje nebuvo taip apsilkęs, kaip kiekviena iš jų“ (Mato 6, 28–29).

3. ANYKŠČIŲ ŠILELIO AŠAROS

Nusipurtęs nuo kojų Palestinos žemės dulkes, patrauk Lietuvos laukais, įsiklausyk, kaip gailiai verkia iškirstasis Anykščių šilelis gražiosios praeities!

Vasarą tu dviračiu ar savom kojom apkeliauji pusę Lietuvos. Tavo akis negali atsigrožėti žaliaisiais sodžių kloniais, laukų lygumomis, tačiau pravažiavai, pralėkei ir viską užmiršai. Tu nepajutai, kaip aprupėjusios Žemaitijos koplytėlės kelia tavo širdį aukštyn, tu neišgirdai verkiančios Anykščių šilelio pušies, vaizduojančios žmogaus nusidėjėlio skausmą; keliaudamas per Ežerėnų kraštą ir žiūrėdamas į žilvičių barzdomis pasipuošusius ežerus, tu susimąstęs nesiklausei tyliosios ežerų maldos. Lyriškasis roji gimnaziste, įsiklausyk į kvapiųjų šilų ošimą, į mėlynųjų ežerų tyvuliuvimą, tada suprasi, kad ši stebuklingoji lietuviškosios gamtos muzika gieda vertingiausias giesmes pasaulio Kūrėjui. Dangus ir žemė skelbia Dievo darbų didybę. *Mėlynasis Rubikų ežeras, braškanti Anykščių pušis, Šatrijos kalnas*, lengvutė Merkinės smėlio dulkelė tylėdama skelbia visatos *Kūrėjo meilę*.

4. MĒLYNAKĖS RUGIAGĖLĖS MALDA

Kiekvienais metais karštaveidė vasara pribrandina šviluojančių javų marias: varpos nusvyra žemyn ir tyliai šnabždėdamos bauginas aštrios piovėjo dalgės.

Tarp vėjo palaužtų rugių, prie pat kelio, dairosi iškėlusi melsvą galvutę rugiagėlė. Po atostogų laisvę braidanti gimnazistė, palikusi vaišingą namų slenkstį, skrieja paruge ir, pamačiusi mėlyną rugiagėlę, žiūri žiūri...

Rugiagėlė, užgauta šiltos vėjo bangos, kraiposi šaiposi karštam saulės spinduly ir šitaip šnekasi su smalsiąja mokslo drauge:

„Aš išaugau Lietuvos laukuose. Pirmą kartą, kai mano daigelis prakalė sudžiūvusią juodžemio plutą, pamačiau daugybę žaliųjų rugių. Maniau, kad jie mane nukalės, užtroškins, tačiau ir iki šiolei su jais geruoju gyvenu. Kai ilgokas žalsvas mano šiaudelis pasipuošė mėlynos spalvos skrybėlaite, daug akių į mane su pavydu žiūrėjo. Aš buvau tada patenkinta ir širdy netvėriau iš džiaugsmo.

Tada ir aš prisidėjau prie gamtos choro ir sutartine šlovinau Dievą, kurio išmintis visa taip garžiai ir tikslingai sutvarkė.

AUXILIUM LATINUM

„AUXILIUM LATINUM“ GALVOSUKIŲ IR MIŠLIŲ

sprendimais daugiausia taškų surinko:

1. Jon. Žadekis (Raseinių gimnaz.) 80 tšk.
2. Juozas Spudas (Linkuvos gimn.) 60 „
3. Sof. Mickevičiūtė (Mažeikių g.) 55 „
4. Bakevičiūtė 30 „
5. Rasa 30 „
6. Janulytė 20 „
7. Čirpulis 20 „

Sprendėjams bus išsiųsta dovanų naujausiomis knygomis.

TESTAMENTUM ASINI

Quidam asinus graviter infirmus, cum esset ditissimus et cuperet testamento suas divitias relinquere, amicum suum, legis peritissimum vocavit. Perfusus lacrimis illi suam ultimam voluntatem dictavit.

Dixit enim: „Relinquo in primis cantoribus meam modulatam¹ atque canoram² vocem, ut illi in concentibus³ magis possint audiri et audientium acclamationes iuste mereri.

Pedes autem relinquo viatoribus, ut ambulare velocius valeant; meum autem corium⁴ dono sutoribus.

Coquis⁵ vero, qui in arte sua praesertim excellunt⁶, carnem et ossa relinquo. Aures et caudam dono illis, qui cum fastu⁷ incedunt atque fucati⁸ suam formam et gratiam ostendunt, ut admirationes a vulgo capiant.

Qui vero multa patiuntur, illis relinquo meam patientiam et qui multa scire fatue⁹ arbitrantur, sed cerebrum non habent, relinquo illis meam intelligentiam“

His paene dictis asinus obiit.

Dictum Zenonis

Zeno philosophus adolescenti cuidam inepte⁹ loquenti dixit: „Idcirco duas aures habemus, sed unum os, ut plura audiamus, quam loquamur“.

Fabella de Ovidio

Mens P. Ovidii Nasonis, unius poetarum clarissimorum Romanorum, iam puerili aetate afflatus¹⁰ divino poësis concitata erat. Quam rem pater honestus non benigne exceperit. Die quodam virga usus est, ut filium a versibus componendis abstraheret. Ovidius tunc hunc hexametrum clamavisse dicitur: „Parce pater virgis, nunquam iam carmina dicam“. Gratias diis, poeta promissum non persolvit.

Numerus iocosus

Professor mathematicus Graecus, nomine Zervos, numerum iocosum invenit, qui bis, ter, quater, quinquies, sexies multiplicatus tantummodo ordinem notarum transmutat, sicut tabula docet:

$$142857 \times 1 = 142857$$

$$142857 \times 3 = 428571$$

$$142857 \times 2 = 285714$$

$$142857 \times 6 = 857142$$

$$142857 \times 4 = 571428$$

$$142857 \times 5 = 714285$$

Constantia tamen numeri multiplicati dehinc finem habet, nam $142857 \times 7 = 999999!$ Nonne hoc factum inopinatum atque admirabile est?

Risum teneatis amici?

Puellula: Video, mi pater, pisces gaudere, cum eos ex aqua hauris.

ATEITIES 7-8 NR.

išeis rugsėjo pirmosiomis dienomis. Jame bus dėl aktualios medžiagos 5-6 nr. nebetilpę: M. L. Pasikalbėjimas su kapelionu, S. Mickevičiūtės „Liet. moksleivijos veidas“. Be to, bus pranešti šachmatų konkurso daviniai naujas konkursas, bibliografinės medžiagos rašto darbams apie Vaižgantą, vasaros ekskursijų išpūdžių, straipsnių lietuviškosios kultūros reikalui ir t.t. Raštus siųsti iki VIII. 20 d.

Pater: Quare ita censes, mea filia?

Puellula: Video eos, cum ex aqua emergunt, caudas semper agitare.

● *Coquus*⁵: Caro decidit de mensa; cave, ne auferat canis!

*Lanius*¹¹: Noli timere! Iam imposui pedem...

● *Lucta*: Carissima, quomodo facillime maculas¹² illas e linteo¹³ mensae¹³ removere possum?

Paula: Profecto... forficibus¹⁴.

● *Magister physicus*: Cum aqua glaciēs fit, quid mutatur?

Discipulus: Pretium.

● *Institor*¹⁵ formidinum¹⁶ avium: „Habesne, domine, in horto formidinem avium?“

Dominus: Non est nobis opus formidine avium; ego et filia mea usque¹⁷ domi sumus.

● *Agricola* in oppidum avenam vehit. „Quid portas in tuo plastro¹⁸?“ interrogatum exactor¹⁹ portorii²⁰. „Avenam“ — respondet suppressa²¹ voce²¹ agricola. „Cur leniter²¹ dicis?“ — „Ne equi audiant“.

● *Quidam diurnarius*²² domum, qua continentur mente²³ capti²³, visitavit. Director hospitem circumduxit et in quodam conclavi²⁴: „Hic sunt — inquit — qui automobilibus insaniunt²⁵“.

„Ubi sunt? Neminem video!“ —

„Sub lectis²⁶ sunt et totum diem reparando²⁷ consumunt“.

● *Apud medicum dentes curantem*. *Patiens*: „Eruntne hi dentes manu facti adeo boni, quam proprii?“ — *Medicus*: „Sine dubio! — Dolebunt quoque“.

● *Magister*: Quot horas habet dies?

Discipulus: Viginti quinque.

Magister: Quomodo?

Discipulus: Nonne prius dixisti diem iam hora longiorem esse?

AENIGMATA

1. — sinus, — asser, — quus, — ana.
Si recte addis litteras,
tu invenis sic bestias,
si colligis initia,
apparet quinta bestia.

2. In eodem claustro²⁸ lepores pullique²⁹ una vivebant. Cuncta animalia inclusa viginti pedes et septem capita habebant. Quot lepores et quot pulli claustro inclusi erant?

3. Vocabulum duarum syllabarum, cuius prima vocalis est a— magnos rivos significat; idem vocabulum, si pro a— vocalem o— continet, cunctos (homines) significat.

4. Litterae, quae desunt in principio, iunctae versum inclutum Iuvenalis (60—140 p. Chr. n.) reddunt:

— — bis, — — tiquus, — — o, — us,
— nsis, — — are, — — or, — — — io,
— aria, — — — is, — — gitta, — — vi-
cula, — — — redibilis, — — are,
— — — torium, — — t, — — nus,
— pimus.

5. Oraculi responsa saepe ambigua erant. Regi cuidam ante pugnam hoc responsum datum est:

DOMINEDOMINESEDEASSEDEAS

Rex iit pugnatum et cecidit. Cur iit? Poutitne aliter oraculum intellegere?

J. Žadeikis

Terminus solutionum mittendarum Idus Augustae (VIII. 13).

Solutiones aenigmatum numeri IV.

1. Nat lupus inter oves, fulvos vehit unda leones. 2. Cincinnatus, Augustus, exercitus, Scipiones, Aeneas, Romulus; Caesar. 3. a) opes; b) neco.

Aenigmata dissolverunt: S. Mickevičiūtė, Rasa, J. Spudas et J. Žadeikis.

1melodiškas 2skambus 3koncertas 4oda
5virėjas 6pasižymėti 7išdidumas 8dažyti
9kvailai 10ikvėpimas 11mėsininkas 12dėmė
13staltiesė 14žirklės 15prekiautojas 16baidyklė
17nuolat 18vežimas 19rinkėjas 20muitas,
mokestis 21tyliai 22žurnalistas 23pamišęs
24kambarys 25pamišti 26lova 27taisyti
28užtvaras 29viščiukas.

REDAKTORIUS ATSAKO:

Daukantui. Sakinį valdai, bet dvi kliūtis pasirinkai, kurios Paties beletristikai neleido į „Ateitį“ pakliūti: 1) vaizdavai gyvenimą, kurio nepažįsti, tat neišijautei ir 2) tokį liūdną siužetą pasirinkai. Šiaip, atrodo plunksną paklusnią turi. Plačiau laišku.

Genijai Mildai. Tas pats, ką ir Daukantui. Atrodo ko nors romantiško sugebėtum.

Jurgiui. Pataisę gal ir įdėsim. Tik visų tokių „alkogoliku“ venk, nes tai ne iš Paties dūšios.

DRAUGAI ABITURIJENTAI PLUŠA

Kai tuo tarpu mūsų daugumas jau gyvena gražiomis vasaros viltimis ir idomiomis planais, mūsų draugės ir draugai aštuntokai dabar pačiame egzaminų įkaršty. Mes jiems linkime pasisekimo ir laimės.

Abiturijentams, ams pagerbti jų įpėdiniai ruošė iškilmes, arbatėles, perėmė šlipus ar raktus. Tenka dėliaugtis, kad beveik visų gimnazijų absolventės ir absolventai prieš pat egzaminus visi in corpore ėjo šv. Komunijos ir pasiprašė Dievo pagalbos.

PAGERBĖ MOTINĄ

gimnazijos, būreliai ir mokiniai, motinos dieną suruošdami atitinkamus susirinkimus ir rimtas sueigas.

BAIGĖSI 1936-7 M. M. „ATEITIES“ KORESPONDENCIJŲ KONKURSAS

Jury komisija, kurią sudarė K. Zupka, J. Balčiūnas, Technikos mokyklos atstovas ir M. Červinskaitė, III Kauno gimnazijos atstovė, VI. 1 d. susipažinusi su visomis 1936-7 m. m. „Ateities“ korespondencijomis, ir atsižvelgdama pranešiniųjų žinių naujumo bei svarbumo, stiliaus žurnalistiško lengvumo, gyvumo bei sąmojingumo, nutarė šitaip paskirstyti premijas ir dovanas:

I premija pinigais — E. Gabulaitei, Panevėžys.

II premija — „N. Romuvos“ metinė prenumerata — korespondentui Apči, Šiauliai.

III premija — „N. Romuvos“ metinė prenumerata — Ignui Šilgaliui, Švėškėna — Skuodas.

IV premija — „Literatūros naujienų“ metinė prenumerata — korespondentui A. Vaivarai, Mažeikiai.

V premija — trys 1937 m. romanai — korespondentei Mak., Vilkaviškis.

Visi kiti, kurių šiais m. metais „Ateity“ buvo atspausa ne mažiau keturių korespondencijų, gaus po vieną vertingesnę knygą. (Tokių jury komisija rado 18). Jeigu kas iš turinčiųjų gauti dovanas ligi VI. 14 d. nebus gavęs, tegu kreipiasi į

„Ateities“ Administraciją, nes gali įvykti apsirikimų.

REDAKCIJOS PADĖKA

Visoms bendradarbėms ir bendradarbiams savo jauna energija, darbu ir plunksna padėjusiems 1936-7 m. „Ateičiai“ plėstis ir talkininkauti skaitytojams, širdingai dėkojame. Nuo rudens lauksime naujų sumanymų ir darbų. Ypatinę padėką tenka pareikšti „Ateities“ skyrių vedėjams: dailininkui p. B. Uogintui, p. St. Dauniui (Kūno kultūra), p. B. Šimanauskui (Šachmatai), p. L. Konstantinavičiui (Apžvalga) ir p. R. Masiulioniui, iliustravusiam noveles.

„Ateities“ Redaktorius

SERGA ALF. SUŠINSKAS

Mūsų uolusis ir skaitytojų mėgiamas bendradarbis kun. Alf. Sušinskas serga ir guli Universiteto ausų klinikoj. Serga ausies uždegimu. Čia jį gausiai lanko moksleiviai ir draugai.

KLAIPĖDOS PEDAGOGINIS INSTITUTAS

Trumpos informacijos

Pradžios mokyklos mokytojo profesijai rengtis Klaipėdoj yra Pedagoginis Institutas.

Į Institutą priimami baigę gimnaziją arba tolygią aukšt. mokyklą. Nori įstoti į Institutą kasmet iki rugsėjo 1 d. paduoda direktoriaus vardu prašymus. Prie prašymo reikalinga pridėti:

1. Aukštesniosios mokyklos atestatas arba notaro patvirtintas nuorašas,
2. curriculum vitae,
3. trys fotografijos,
4. gimimo metrika.

Mokslas Institute trunka du metus. Gabiems ir neturtingiems studentams duodamos stipendijos. Mokslas Institute nemokamas.

Stojantiems į Telšių Kunigų Seminariją egzaminai šimet įvyks birželio 25 d. 9 val. Seminarijos rūmuose.

Rektorius

Mūsų brangiam bendro darbo
broliui JUOZUI POVILONIUI

liūdesio valandoje, mirus jo mielai
mamytei, reiškiamo nuoširdžią
užuojautą.

Biržiečiai moksleiv. katalikai

ALYTUS

Dzūkiškas pavasaris

Eucharistininkai 9. V. paskutiniame šių metų savo susirinkime išrinko naują valdybą: buvęs p-kas P. Petrauskas (dabar irgi lieka p-ku), M. Petružytė (sekretor.) ir Pr. Jakucevičius (ižd.). Drauge eucharistininkai atsisveikino ir savo nares abiturijentes. Šiais mokslo metais eucharistininkai buvo judriausias elementas gimnazijoje. Įdomu, ką naujoji valdyba suplanuos ateinantiems metams.

8. V. p. vicedirekt. J. Žekevičiaus pastangomis literatai suruošė literatūros vakarą. Greta savos kūrybos čia pasirodė ir deklamatoriai, kandidatai Vilkaviškin. Iš jų gražiausiai deklamavo G. Daugvilaitė (VI kl.). Ir skaičiumi ir savosios kūrybos turiniu visus pralenkė šeštokai literatai: A. Vaškelis, V. Petrikonis, A. Jonynas, P. Petrauskas ir su poezija prozų — K. Žilinskaitė.

Laukdami paskutinio numerio prieš atostogas, alytiškiai nuoširdžiai dėkoja „Ateities“ Redaktoriui už visa gera, ką davė šitam žurnale. „Ateitis“ visiškai užkariavo alytiškius, ją skaito visos ir visi ir žodis, kad ateinančiais metais „Ateitis“ ras dar daugiau prielankumo alytiškių tarpe.

Kasmatė

ANYKŠČIAI

Tautosakininkai dirba

Būreliui vadovauja: pirm. J. Semėnas (IV kl.), Petronytė (III kl.) ir k. Nors būrelis dar visai neseniai įsisteigęs, bet tautosakos apščiui surinkta. Ypač daug surinko J. Semėnas.

IV.10. būrelis suruošė tautosakinio pobūdžio pasilinksminimą. Buvo parodyta, kaip sunku išgauti iš žmonių tautosakinę medžiagą. Paskui pasišokta.

Štil-šteinas

JONIŠKIS (ŠL.)

Puškinio minėjimas

V. 5. literatų būrelis surengė Puškino minėjimą. Gimnazijos inspektorius p. J. Dienys atidarė minėjimą. Drakšas (VII kl.) paskaitė Puškino biografiją. J. Šli-

paitis (VIII kl.) gana išsamiai supažindino su Puškino kūrybos bruožais. N. Vitkoraitė padeklamavo rusiškai vieną Puškino eilėraščių.

Po to sekė koncertinė dalis

Hero

JURBARKAS

Matematikai veikia

Gal mažai tenka girdėti iš matematikų fronto? Nebijokit, matematikai nemiega!

IV. 24. suruošė pasilinksminimą. Buvo suvaidinta narės E. Tamošaitytės parašytas veikalėlis iš mokinių gyvenimo, paskaityta kronika ir parodyta šis tas iš matematikos srities. Po programos smagiai pasišokta.

Kasdieniniame gyvenime matematikai taip pat nesnaudžia. Jie, globojami mokytojo J. Baltūžio, rengia susirinkimus, skaito referatus ir nagrinėja įdomesnius matematikos klausimus

Rasa

KAIŠIADORYS

Motiną paminėjo

Bendromis jėgomis literatai ir religininkai paminėjo Motinos dieną. Referatus skaitė H. Martusevičius, A. Čiurinskas ir V. Raudeliūnas. Deklamavo V. Damulevičius, R. Jankauskaitė ir Č. Martusevičius suvaidino dialogą. Savos kūrybos skaitė A. Velička ir V. Matačiūnaitė. Minėjimą užbaigė choras, sudainuodamas kelias, dienai pritaikintas, dainas.

Folas

S. KALVARIJA

Krepšiasvydžio rungtynės

IV. 25. Kalvarijoje viešėjo LGSF A kl. futbolininkai ir krepšiasvydininkai. Po futbolo rungtynių su vietos „Orija“, kurias laimėjo 2:1, LGSF žaidė su progimnazijos mokinių krepšininkais. Rungtynės baigėsi 23:16 svečių naudai. Progimnaziją atstovavo: V. Matulevičius, Z. Paulionis, G. Samsonas, Al. Feiferis (antrame puslaikyje V. Feiferis), A. Gabrys (II-ame puslaikyje V. Bielskis). Teisėjavo vienas svečių.

Tarzanas

KĖDAINIAI

Ekskursija į Panevėžį

V. 1. literatų būrelis buvo surengęs ekskursiją į Panevėžį, kur dalyvavo a. a. Dobilas Lindės vardo Meno Kuopos 15 metų nuo veikimo pradžios sukaktuvėse. Savo kūrinius skaitė: A. Butkus (VII), M. Romaška (VI) ir A. Sabas (VII). Ekskursija aplankė taip pat ir mūsų rašytoją G.

Petkevičaitė-Bitė, kuri papasakojo daug gražių atsiminimų.

Istorikų būrelis V. 8. surengė didelę ekskursiją Latvijon. Toje ekskursijoje dalyvavo apie 100 mokinių ir 7 mokytojai. Ekskursija lankėsi Rygoje ir kitose vietose.

M. Bavarskis

KYBARTAI

IV. 23. gimnazija šventė medelių sodinimo šventę. Šventė pradėta iškilmingu gamtininkų susirinkimu, kuriame dalyvavo visi mokiniai ir mokytojai. Susirinkimą atidarė būrelio pirmininkas A. Piešina, pažymėdamas gamtos grožio, o kartu ir miškų reikšmę lietuvių tautai. Pirmininkauti pakviesta St. Naruševičius (VIII kl.), sekretoriauti M. Bačiškaitė (IV kl.). Programoje sekė A. Viliušio referatas „Lietuvio gamtos meilė“, po to Pr. Šulšauskas (V kl.) skaitė jumoristinio pobūdžio „Iš gamtininkų kelionės įspūdžių“. Koncertinėj daly pasirodė: A. Žiliūtė (V kl.) ir A. Prapuolenytė (V kl.). Pianui pritariant buvo padeklamuota ištrauka iš Baranausko „Anykščių Šilelio“. Be to, mok. St. Balsys painformavo bendrai apie medelių sodinimą. Sekanti šventės dalis sekė gimnazijos kieme, kur kiekviena klasė pasodino paskirtus jai medelius. Gamtininkai be to aptaisė aikštės kampą, kur gražiai apsodinta iš žemės padaryta G raidė ir padaryti trys suoleliai poilsiui.

Ramumas

KRETINGA

Literatūros šventė

Daug ko mes susilaukdavom ir pamatydavom, tačiau gegužės 2 d. literatūros vakaras buvo jauki ir maloni šventė. Tuo maloniau, kad šituo, mūsų rengtuoju vakaru galėjo pasinaudoti ir mūsų kaimynai: palangiškės ir palangiškiai autobusais atvažiavo su savo direktorium ir kai kuriais mokytojais; atstovų buvo iš Klaipėdos, Telšių ir Plungės. Vakara organizavo gimnazijos mokyt. J. Povilonis. Jam esame dėkingi.

Į vakara buvo pakviesti: padaryti pranešimą literatūros reikalu kritikąs B. Babrauskas, poetai Kazys Zupka, Myk. Linkevičius, Alf. Keliuotis, L. Žitkevičius ir beletristė Nelė Mazalaitė.

Benys Babrauskas kalbėjo apie knygos priešus — tuos, kurie neperka liet. knygų ir t. t.

Kazys Zupka savo ypač gražiu ir artistišku skaitymu džiugino ir įdomino tėviškės laukų ir gyvenimo meile, nuoširdumu mergaitei, atsidavimu Dievui.

Myk. Linkevičius mums turbūt pirmiesiems davė progos išgirsti, kad ir nedidelę savo romano „Bedarbiai“ dalelę. Gyvi ir įdomūs tipai. Smagus stilius. Jo eilėraščiai liūdni ir skambūs.

Alf. Keliuotis buvo kupinas lietuvišku kaimu alsuojančio gyvenimo, jaunatvės laisvės ir nerūpestingumo.

Leonardas Žitkevičius daug džiaugsmo padarė mažiesiems klausytojams, paskaitydamas apie šunelį, tėvelio kepurę ir k. Jis kai kuriais eilėrašciais vaikams pralenkė net vyresnius vaikams rašančius poetus.

Nelės Mazalaitės novelė apie paskutinį teismą pasižymėjo religišku ir lengvumu.

Tėvai pranciškonai ir direktorius kun. Pupaleigis padėjo gerb. rašytojus priimti ir pavaišinti. Ypač duosnus buvo vienuolyno prokuratorius brolis Liudvikas.

Gimnazistiška šventė

Geg. 8 d. turėjome gimnazistišką šventę. Mūsų direktoriaus vardinių proga padarėm karišką žygį, (apie 16 km.), tik be šautuvų, į Birutės miestą — Palangą. Pasisitpirinę progimnazijoje, kartu su palangiškiais, mūsų orkestrui grojant, traukėm lygiąja gatve į gražiuosius pušynus. Puikioj vietoj įvyko pavasariška gegužinė. Po to mokyklos salėj dar kelis pusvalandžius davėm „padan“. Grįžom geriausioj nuotaikoj autobusais namo.

Sekminių pirmą dieną sulaukėm įvairaus plauko studentų neringiečių. Beveik pilna šimtinė tvarkingoje eilėje nulenke prie Liurdo galvą Kristui. Po iškilmingo posėdžio, kiek paviešėję, dainuodami apėjo Kretingą.

Tremtinys I

MARIJAMPOLĖ

Mergaičių gimnazija

Kur kur, bet „Ateities“ puslapiuose marijampolietės mažiausiai pasirodė. Gal kas mano marijampolietes žuvus? Anaiptoll! Ligi pavasario jos dirbo daugiau užsidarę klasėse, salėje, o pavasariui parskridus išėjo viešumon.

Popietėmis daug treniruojamės, įvairias sporto šakas mėginame, mat, jau pradėjo VI, VII ir VIII klases gimnastikos egzaminai piauoti. Kol kas parblokštų nėra.

Balandžio 24 d. triukšmingai užsimiršom vargus ir dvejetų pabaisą. Puikiai padainavo solo *L. Jakevičiūtė* (VIIa kl.) ir duetą *L. Jakevičiūtė* ir *A. Kudlinskaitė* (VIIa). Taip pat žavėlinai padeklamavo *L. Mackevičiūtė* (VIa kl.) ir pianinų solo

išpildė *St. Gavėnaitė* (VIIa kl.). Visus suįdomino šokių metu lengvas konfety, balionėlių ir raikščių žaismas.

Balandžio 25 d. gimnazijos krepšinio ir stalo teniso rinktinės susitiko draugiškose rungtynėse su Vilkaviškio Dr. J. Basanavičiaus valst. gimn. mergaičių komandomis.

Stalo tenisą laimėjo mūsiškės, o krepšinį — vilkaviškietės.

Dabar mūsų gimn. krepšinio komanda rengiasi aplankyti Prienų „Žiburį“.

N. V.

R. J. vyrų gimnazija Sportas

Šiomet pas mus labai sukruto sportininkai: sudaryta nebloga krepšinio ir futbolo rinktinės, kurios jau ligi šiam laikui žaidė su šiom komandom (geguž. mėn.): Kauno JSO (V. 2 d. laimėjo) krepšinį, Marijonais rezervą (laimėjo) ir krepšį (prakišo), Šauliu futbolo (pralaimėjo).

Meno paroda

V. 16-17 d. d. gimnazijoje įvyko paskutinių 3-jų metų mokinių darbų meno paroda.

Paželsvių Vytukas

MAŽEIKIAI

Morituri vobis gratulantur!

Didoką būrelį abiturientų su vienu ateiviu užpakaly V. 10 d. smarkiai nužadino p. Direktorius, prieš lietuvių k. rašomąjį darbą pasakęs, kad „pernai kirpome, o šimet pjausime“. Mat, visi manėme, kad kalba eina apie abiturientus, o pasirodo, jis kalbėjęs... apie voką su Šviet. m-jos atsiųsta rašomojo darbo tema. Tačiau rašomųjų darbų savaitė iš tikrųjų buvo karšta.

V. 15 d. septintokai pakvietė abiturientus į šeimynišką „baliuką“. Čia vašingos šeiminkės „apgirdė“ svečius saldžia arbatėle, o abiejų klasių galvos atliko „karčiają“ iškilmių dalį. Septintokų seniūnas *Ad. Butkus* palinkėjo abiturientams visokiausių gėrybių — pradedant greitu išsikraustymu iš Mažeikių gimnazijos ir baigiant visokiom kitom; abiturientų monarchas *P. Mačėnas*, padėkojęs už gerą širdį, įteikė oratoriui iš storos lentos nutašytą raktą, kuriuo, sako, visa galima atrakinti, tik ne pedagogų ir soprano širdeles... Įspūdinga kalba abiejų pusių linkėjimus „apšlifavo“ dir. p. *Rainys*.

Externus

Nors jau ir pavasaris, (pavasario metu mokinio asmenybėje sukasi kitoki vėjai) tačiau mažeikičiai rankų nenuleidžia ir dirba išsijuose! Štai literatai, savo globėjo p. direkt. Rainio globojami, nuvyko pasižvalgyti, kaip atrodo telšiškiai, panevėžiškiai ir kit. literatai. Be to, apie 60 moksleivių vėl turėjo laimės pamatyti nuostabiai siauras Rygos senamiesčio gatves, Rygos meno ir mokslo muziejus, pasitrankyti tramvajais po Rygą ir net gavo priedo: 2 kartus nukeliavo į operą! Už taip įdomias ir naudingas ekskursijas nuoširdžiai dėkojame p. Direktoriui!

Mažeikiškiai ne tik važiuoja kitur, bet ir kitus pas save pasikviečia! Štai Kėdainiškiai istorikai, mūsų istorikų kviečiami, atvyko į Mažeikius ir čia bendrom jėgom suruošė kryžiuočio teismą. Teismu daugiausia rūpinosi p. inspek. A. Januševičius. Pirmininkavo p. direkt. J. Rainys. Kryžiuotį kaltino *Butkus* ir *Mickevičiūtė* (Mažeikiiai) ir gynė kėdainiškiai. Teismas pavyko gerai ir susidomėjimas buvo didelis!

Andrius Vaivara

PALANGA

IV. 8. pas mus buvo, galima sakyti, mokyklos sukrėtimas: pasirodė „Ketvirtokų Aidas“. Ne be reikalo buvo stebimasi tokiu stipriu aidu, nes paskutinis laikraštukas buvo tik 1932-33 m.

V. 9. Paišybos mokytojo p. V. Jurkūno dėka, buvo suruoštas vakaras. Vaidinimas iš kinukų gyvenimo „Saulės vaikai“ visiems paliko malonų įspūdį, na, ir dar... choras. Pelnas skiriamas neturintiems mokiniams šelpti, ypač V kl.

V. 15. Buvo kretingiškių-palangiškių krepšiasvydžio turnyras. Tačiau palangiškius svečiai supylė 17:12.

Jūros Dukra

PANEVĖŽYS

Vyrų gimnazija

Visus prislėgė liūdna žinia—sunkiai serga moksleivijos prietelius, visų pažįstamas ir mylimas Alf. Sušinskas. Matosi nuolat pulkelius traukiant apskr. ligoninės link. Pas ką? Pas tą, kurs kalbėjęs apie pasiaukojimą ir pats pasiaukojimo auka tapo.

Mirė 8-osios kl. m. J. Kukaraitis. Nelaboji džiava užpuolė mūsų abiturientus prie pat egzaminų vartų, net 3 jau turėjo palikti gimnazijos suolą.

„L-D“ meno kuopa minėjo 15 metų gyvavimo sukaktį. Dalyvavo kuopos įkūrėjas M. Grigonis ir keletos gimnazijų atstovai.

Gegužis kai kam atnešė amūro sklidiną taurę, kai kam dvejetukų puskapį, bet vienu žodžiu tempas pasikeitė. Tai žiūrėk, sugriebė policija kokį Maskvai bebernaujantį komunistpalaikį, tai vėl užkampy chuliganas subadė peiliu gimnazistą, ar glupas pirmokas drožia į Ispaniją — montekristais ir barankom apsiginklavęs ar k. k.

Temisto

RASEINIAI

Į Jurbarką

V. 6 d. kūno kult. mok. p. Slavėnas suorganizavo ekskursiją į Jurbarką. Važiavome apie 60 asmenų. Su jurbarkiečiais sužaidėm keletą žaidimų. Laimėjom orasvydį ir mergaitės — muštuką, o pralaimėjom krepšinį, kvadratą ir merg. krepšinį (2:1). Apžiūrėjom gimnaziją, parką ir įdomesnes apylinkes. Po rungtynių gimnazijos sporto aikštė — parke buvo gegužinė. Pasišokę, draugiškai jurbarkiečių išlydėti, grįžome.

Jurbarkas raseiniečiams paliko gera įspūdį.

Abiturientų išleistuvės

V. 15 d. septintokai, abiturientų išleistiųjų proga, gimnazijoje suruošė arbatėlę, dalyvaujant septintos kl. aukl. p. Radvilenei, aštuntos kl. aukl. p. Kuliešiui ir dar keletai mokytojų. Arbatėlę atidarė K. Ambrozaitis. Laike arbat. kalbėjo septintokas Stp. Kosmauskas, abiturientas St. Atkočaitis ir mok. p. Radvilienė. Draugiški pašnekesiai, dainos ir septintokių gražiai parengtas stalas — sudarė gana jaukią, šeimynišką nuotaiką. K.

SKUODAS

Nejuokais pradžiugome gavę pilną gimnaziją — tai didžiausia Skuodui laimė!

Nors pavasaris moksleivį šaukia į žalią gamtą, moja toli, bet skuodiškis neužmiršta nė darbo.

Pavasaris tyliai miega pievose, laukuose... o mes savo salelėj... V. 8 d. literatūrinis vakaras-koncertas. Cit!!! Gir-dite — choras visu pavasariškumu dainuoja... Gražu. — Kelmai kelmuoti... vėl skrenda aidais deklamuojamas „A. Šilelis“ 7 šeštokų... čia deklamuojama choru, čia pavieniui; viskas nutyla — iš visų gražiausia deklam. — T. Simutytė.

Fain deklam. — St. Žukauskaitė (VI kl. vokišką eil.) ir V. Jaškauskaitė (VI).

O! O!.. čia nejuokai — 2 fragmentai Moljero „Šykštuolio“ — R. Šileika (VI), A. Venskutė (V), K. Sadauskas (VI) „vis man Amūro sužeistieji tenka vaizduoti“, K. Mockus (IV) — „jau nejuokais“. (Čia pažymėti geriausieji vaidintojai).

Kasžino

ŠAKIAI

Pasibaigė literatūros konkursas

Literatū būrelis buvo paskelbęs geriausio rašinio konkursą. Rašantiems buvo leista pasirinkti laisvai vieną kurią šių temų: a) „Tautinė savigarba“ (Kas Lietuvos tautoje gera ir teigiama? Kuriuo būdu parodyti tautinę nepriklausomą dvasią?) b) Zanavykų gamta ir žmonės, c) Mokinio kūrybiškumas. (Aktyvus pasisavinimas gimnazijoje teikiama žinių, tų žinių papildymas laisva skaityba. Jų savarankiškas panaudojimas).

Pirmą vietą laimėjo, rašiusi „Zanavykų gamta ir žmonės“, Liūdžiūtė, II — Smulkevičius, rašęs „Tautinė savigarba“ ir III laimėjo net trys, bet jury komisijai perbalsavus teko Pusdešriui.

Savo laimėjimais pasidžiaugti literatai suruošė pasilinksminimą. Čia jury komisija išdalino dovanas ir Liūdžiūtė perskaitė premijuotą rašinį. Šis rašinys buvo gana vaizdus, gražiai atvaizduota Zanavykų gamta, bet daug kur stingęs zanavyko žmogaus ryškumo.

Be to dar „Žingsnių“ redaktorius perskaitė šį tą iš redakcijos krepšio, ypač iš gumbuotų šypsenų. Mat, visi tie rašiniai buvę kažkokio akiniuoto šeštoko.

Kazys Vytėnas

ŠIAULIAI

Ekskursija į Biržus — Pasvalį

V. 1 d. siauruoju traukinuku pasukom Biržų pusėn. Matėm Tiškevičių rūmus, gipsų klodus. Paskui pataikėm į šlipsininkų vakarą. Programoje teko matyti tik septintokus: Liaudanskį grojant smuiku Šuberto serenadą ir Krivickį pasakojant feljetoniškai savo nuotykius, o Eug. Matuzevičių eilėraščius skaitant.

Kitą dieną už motutes išklause šv. Mišių, peržvelgėme muziejų ir Radvilų pilį, kurios vos tik vieną beišlikusią sveiką sieną laiko apsupęs didžiulis ežeras.

V. 3 dienos saulė rado mus jau netoli Pasvalio. Čia buvome labai maloniai sutikti, ir p. vicedirektorius parodė visas miestelio grožybes, o paskum dar pakvietė sužaisiti rungtynes. Negi atsisakysime, tuoj brakšt: krepšinį — 14:10 laimim, o kvadratų lygiom sulošėm, mat, nespėjom baigti, pietūs sutrukdė. Puikiai pavalgė

ir sukėlę taip vaišingiems pasvališkiams ovacijas nusiritom „tėvynėn“ — į Šiaulius, lydimi ekskursijos rengėjų: p. Petrauskaitės ir p. Daugaravičiaus.

Apėil

Krepšinio turnyras

Gegužės 8 d. Šiauliuose įvyko krepšinio turnyras dalyvaujant Tauragės komerc. mok., Jonišio ir Šiaulių v. b. gimnazijoms. Pirmuose susitikimuose Šiauliai lengvai „nuneša“ Tauragę ir Joniškį, trečias susitikimas Tauragė — Joniškis baigėsi Jonišio laimėjimu. Š. V. B. G. komandoje žaidė *Masaitis*, *Hofmanas* (abu 8 I kl.), *Domaskas* (5 k kl.), *Daudaras* (6 I kl.) ir *Grinius* (6 k kl.), *Švambaras* (7 I kl.).

Kitą dieną įvykusios orasvydžio rungtynės Šiauliai — Joniškis laimėjo Šiauliai 2:0 (15:1; 21:19).

Meisteris laimėjo 2:1

Pereitų metų, Š. V. B. Gimnazijos futbolo meisteris — 6 I kl., gegužės 1 dieną nugalėjo Šiaulių v. amatų mokyklos rinktinę 2:1 (0:1). Meisterio neblogai dirbo puolimas (*Venstauskas*, *Šembergas*, *Kvietkus*, *Stanislovavičius* ir *Stonis*), tik trūko šaudymo į vartus. Gynime geriausiai pasirodė *Adomaitis I*. Visai silpna buvo saugų linija.

Vėjelis

ŠVEKŠNA

IV. 25. įvyko literatūros ir dainos vakaras moksleiviams. Jame savo meno parodė: *Juozas Sungaila* (eilėraščiais), *St. Ruškys* (novele), *A. Jokubavičius*, *T. Poška* ir kit. Dar gražiau pasirodė mokyt. p. *Leškevičiaus* vedamas gimn. choras, kurs ne tik moksleivių pamaldose (su savo dūdų orkestru!) puikiai pagieda, bet ir visą eilę koncertų apylinkės miesteliuose rengia. Pradžia — Šeštinės Vėvėžuose.

Šelmis bernelis

UKMERGĖ

Abiturientų išleistuvės

Septintoji klasė V. 1. surengė tradicines abiturientų išleistuves. Vakara-išleistuves atidarė VII klasės mok. *M. Dirmantas*, palinkėdamas sekmingai išlaikyti egzaminus ir pasisiekimo tolesniame moksle. *Dešrytė* (VII kl.) skaitė lyg ir novelę — atsisveikinimą su gimnazistiškuoju gyvenimu. *Daraškevičiutė* (VII kl.) padėkla-

mavo Putino „Tai buvo, berods, nesenai“, *M. Dirmantas* — J. Kossu-Aleks. „Pilkos dienos“, *M. Petkevičius* — Brazdžionio „Ženklių psalmė“ ir *Pulkauninkas* Brazdžionio „Sunki valanda“. Mergaičių duetas (*Čepaitė* ir *Ališauskaitė*) ir vyrų duetas (*Vengenskis* ir *Kerbelis*). Vakaro programą baigė *Paškevičius* (abitur.), perduodamas VII klasės seniūnui trečiąją kepurę ir palinkėdamas įpėdiniams įvairiausio pasisiekimo, duodamas praktiškų nurodymų. Po programos — šokiai.

Išėjo laikraštėlis

Pagaliau išėjo visų sneiai lauktas laikraštėlis „Pirmieji žingsniai“. Turiny yra keletas referatų, beletristikos, *Šlaito* ir *Čerėsikos* (abu V b kl.) eilėraščių, juokų ir gimnazijos kronikos. Spausdintas rotatoriumi, 26 pusl. dydžio.

Juras

VILKAVIŠKIS

Ateitį gavus

Beeidama koridorium, pastebėjau didelę „baltmarškinių“ masę. Moteriško smalsumo pagauta, prislampinau arčiau. Ogi, žiūriu mūsų spaudos atstovą visi tampo už rankovių ir rėkia: „man, man“. O jis — apsiglėbęs didžiausią „Ateities“ punda. Bijodama netekti kurios nors kūno dalies, nudūmiau tolyn. Po kiek laiko prieš mane išdygo keletas asmenybių, giliai akis panarinusių į viešnios puslapius. Tik stauga pasigirdo nepatenkintas Julės balsas: „Po galais, atsakymo nėra“. „Ne kam su tais eilėraščiais ir tepies“ piktai atkerta Bronius, „Kad aš būčiau redaktorius, tai vietoj jų idėčiau daugiau sporto žinių“ „Ką sakai?“ šokasi Zosė, „eilėraščių, novelių nereikia. Jau ir taip jų maža. Iš „Gamtos draugo“ tai nieko nėra naudos“. „Taigi, taigi, jai „Gamtos draugo“ nereikia“, pyksta Kazys. „Su „draugu“, tai tiek to, bet lotynų kampelis, tai visai bereikalingas. Geriau idėtų daugiau bendradarbių fotografijų“, filosofuoja Marytė ir t.t.

— O, yra ir iš Vilkaviškio — nusišypsavo Onutė. Ir korespondentų priviso... Įdomu, įdomu, kas čia rašo.

— Otilija, Otilija, šaukia iš kampo.

— Kū tu čia misli. Ašei nieko nežinau. Priskabina... — bamba aukštaitiškai.

Per geometrijos pamoką, žiūrėdama į žydinčias liepas nutariau, kad „Ateities“ redakcija dar ilgai negalės patenkinti visų vilkaviškių.

Mak.

Literatūros Naujienos

Svajonių šauksmas. K. Žirglio eilėraščiai „Mea culpa“.

Kaip dažnai esti, kai tariesi ėjęs plačiu, lygiu vieškeliu, o iš tikrųjų droži vingiuotu keleliu girios glūdumose arba pelkių taku tarp eketynų. Nė nepamatai, kaip tavo kelelis susiraizgo ir tik kryžkelėje, kur susibėga šimtai kelių imi dairytis, kur eiti ir ieškoti to, kuriuo atėjai. Arba, pamatęs vietoj pievos gėlių purvu marvantį liūną po kojų, vėl imi dairytis takelio, o matai vien žydinčią aplinkui pievą ir murksančias eketes. Ir imi šokinėti nuo vieno kemsyno ant kito, keikdamas tą valandą, kurią išėjai, burnoti ant žmonių, maldauti arba maištauti prieš Dievą. Ir apima tave apatija, nusivylimas, noras pranykti. Bet veltui kaltini kelius ir vieškelius, veltui keiki žmones ir veltui maištauji prieš Dievą, nes pats esi kaltas, kad nematei to kelio, kuriuo ėjai.

Panašios mintys apima ir K. Žirglio „Mea culpa“ paskaičius. Tai šauksmas žmogaus, kuris paklydo girioj, pamatė, kad po jo kojų linksta žemė ir liūnai tiesia savo purvinas žiotis. Ir plaukia jo balsas lyg „tyruose šaukiančiojo pelikono“.

„Kokia taurė lig kokio dugno
Kokioj kančioj reikės išlenkti“.
Sambbrėškiuos, 9 psl.

Tiesa, tai lyg ir tragizmas, nes svajonė sudužo atsimušusi į kietą ir atšiaurų gyvenimą. Gaila laužomos jaunystės ir dūžtančių svajonių... Bet šitas gailesys sentimentalus, nes sudužo tik svajonė, o gyvenimas, verdas ir kvatojas, išliko nepaliestas. Todėl K. Žirgulį galime užjausti, kad jis, kaip Don Kichotas, tuščiai kovoja, kad jo troškimai toki siauri ir iš šalies žiūrinčiam kyla noras nepraktiškam ir negyvenimiškam autoriui padėti, sulaikyti jį, besiblaškantį iš vieno krašto kitan, priversti jo išsiblaškusią vaizduotę susitelkti, kad galėtų vieną vaizdą su kitu surišti, vieną mintį pagrįsti kita — apsistoti nesiblaškyme ir nepalšyvai pažiūrėti gyveniman.

Bet kokia K. Žirglio svajonė, desperatiškai besikankinanti kietoje realybėje? Manydamas pasaulį esant tik puikų gėlyną, jis stoja kunigų seminarijon. Bet „kai pakodilijo akis šventuoju timijamu“, (Vai, kuo palikau, 10), jos atsivėrė ir pamatė, kad gyvenimas yra ne sentimentali svajonė, o skaudi realybė. Ir neapsisprendęs jaunasis sentimentalistas nusigąsta, nors pats to nenori prisipažinti. Jis traukiasi iš realybės — kunigų seminarijos, motyvuodamas, jog poetiniai jo polėkiai bus joje sugniužinti; (An introibo ad altere Dei, 78). Bet čia pasitinka jį kietą gyvenimo realybė, — tėviškė atsižada, materialiniai pragyvenimo sunkumai, žmonėmis nusivylimas. Ir mato, jog viskas, kuo jis gyveno, pražuvę.

„O kur gyvenimo idilė,
O kur graži, graži, ta šventė? —
O kur žvaigždėtos naktys gilios
Pro laisvės alasą išblankusį
Responde mihi, Domine?“
(Confiteor, 5).

Bet K. Žirgulis vis dar nenori atsikratyti savo svajonės — eiles rašyti.

Ir kokia to sentimentalas svajotojo sudužusių svajonių vertė? K. Žirgulis visa tai jautė, o vietelem — nuoširdžiai atjautė. Bet poezijoje dar neužtenka širdies. Reikia mokėti ne tik atjausti, bet ir įprasminti, ir išreikšti. Pirmąkart išimylėjusi šeštosios klasės gimnazistė taip pat moka nuoširdžiai jausti, net dieno-raščio ištisus sąsiuvinčius prirašo, bet ar jau visa tai bus poezija? Jausmas yra viena sąlyga, norint būti poetu. Bet poetą padaro gilus jausmo įprasminimas ir kūrybiškas jo visiems parodymas.

Be to, matyti, K. Žirgulis nelabai vertina autokritiką ir nekritiškai priima kitų patarimus. O didesnei jo nelaimei papuolė dar, kad apie poezijos tikrąją vertę jau pamatęs nuomonę Liudas Gira ėmė ir leidosi K. Žirglio įtikinamas, jog jo „Mea Culpa“ yra šio to verta knyga. Ir parašė šitaip — „ivedė“ K. Žirgulį į jau su-

brendusių poetų tarpą. Na, suprantama, žalingai pasitarnavo sentimentaliam autoriui, bet argi K. Žirgulį po tokio L. Girros žodžio bepajėgs kas įtikinti, kad jo poezijai dar daug stinga, kad dar sunku apie jo veidą, stilių ar charakterį kalbėti.

Ant. Strabulis

Kun. J. Marcinkus, Mes alkstame Dievo. Visų metų pamokslėliai moksleivijai ir jaunuomenėi. „Pavasario“ knygyno leidinys. 240 psl. 4 lit.

Nors daugumas mūsų kapelionų yra jau lietuviškosios, savos mokyklos auklėtiniai, tačiau tokių, kurie būtų visai artimi moksleivio sielai, kurie į moksleivį kalbėtų jam artima ir entuziastiška kalba nevisur teturime. Čia susiduriame ne tik su pedagoginiais, bet jau su jaunuomenės reformuotojų gabumais. Ir galime džiaugtis, kad šitų reformatorių skaičius po truputėlį auga. Galbūt užsienio naujųjų religininkų rašytojų originalūs ir puikūs stiliaus raštai mūsų paskatino, galbūt pačių pastebėta, kad į moksleivį prabilti nauju, drąsiau ir ryškiau sakiniu — prabilti dvigubai pasekmingiau. Todėl ir mūsų jaunuomenės žurnaluose religiniai straipsniai ėmė kisti. Pagaliau viena po kitos rodosi naujaip parašytosios knygos. Jos, be abejo, ne tik tiesiogiai nueis moksleivių naudon, bet ir kitiems kapelionams duos naujos medžiagos, naujo impulso.

Viena tokių knygų yra ir Šiaulių mergaičių gimnazijos kapeliono kun. J. Marcinkaus „Mes alkstame Dievo“. Knyga neskirta mokyklai ar kuriai klasei, bet religiniai moksleivio valandai — kapelionų pamokslams, konferencijoms ir pačių mokinių pasiskaitymams. Knyga rašyta maždaug paskirų šventadienių mintimis. Straipsneliai neilgi, kondensuoti ir išbaigti. Apsčiai vartojama gyvenimiškų, literatūrinių, istorinių pavyzdžių. Pats įrodinėjimas paremtas moksleivio galvosena, todėl nenuobodus ir pagaunantis. Knygą pavertina ir stilius. Kun. Marcinkus stengiasi ieškoti literatūriškesnio sakinio, literatūriškesnės išraiškos, negu iš viso mūsų religinėje literatūroje įprasta. Tuomi tegalime džiaugtis ir manome, jog knyga susilauks reikiamo pasisekimo.

Pagirtinas ir puikus knygos išleidimas, modernus viršelis. Tuo ji prašoko visas tos rūšies knygas. Gailoka tik, kad spaustuvės priežiūros vietomis būta per silpnos (sutepimai ir t. t.).

K. Augas

Prof. Karl. Adam, Katalikybės esmė. Iš vokiečių kalbos vertė B. Laukaitis. Šv. Kazimiero dr. jos leidinys. 344 psl. 4 lt.

Iki šiol paskirais esminiais Katalikų Bažnyčios klausimais būdavo pasisakoma arba specialiuose traktatuose, arba nagrinėjami jie pamokslinėje literatūroje, arba, pagaliau, paskleidžiami mažomis populiariais parašytomis brošiūrėlėmis. Pastarosios dažniausiai taikytos liaudžiai. Vientiso inteligentams skaitytino dogmatinėmis temomis veikalo neturėjome. Tik tai pastaruoju metu Šv. Kazimiero D-ja išleido verstini, žinomojo dogmatisto prof. K. Adam veikala „Katalikybės esmė“. Kurie esminiai klausimai čia nagrinėjami, pasako mums ir patsai turinys: Kristus Bažnyčioje; Bažnyčia — Kristaus kūnas; Per Bažnyčią į Kristų; Bažnyčios įkūrimas Jėzaus mokslo švietimo; Banyčia ir Petras; Šventųjų bendravimas; Vienintelė Bažnyčia; Sakramentalinis Bažnyčios veikimas; Auklėjamas Bažnyčios veikimas. Šituose skyriuose apibūdinama ir kritiškai pervertinama Bažnyčios, kaip Kristaus Kūno, kaip Dievo karalystės žemėje, pagrindinė sąvoka. Iš šios sąvokos išeinant aiškinamos Bažnyčios paskelbtosios dogmos, jų paskelbimo pagrindas, reikalas, priežastys ir teisingumas, Bažnyčios kultas ir jo reikalingumas. Nagrinėjami įstatymai ir jų pritaikymas bei praktinis veikimas organizuotoje bendruomenėje. Išaiškintas ir pačios Bažnyčios reikalavimas pripažinti ją vienintele išganyman vedančia Bažnyčia. Knyga paliečia ir tas žmogų veikiančiąsias priemones, kuriomis Bažnyčia jį išgano. Visa tai aiškinama neatsižvelgiant į istorijos vykimą, į istorijos santykius, teigiamą bei neigiamą įtaką ir sąlygas šioms tiesoms reikštis praktiškajame gyvenime. Tik tai paskutinis skyrius — „Katalikybės išorinė pusė“ — iškelia prieš skaitytojo akis katalikybės einamųjų klausimų pasireiškimą erdvėje ir laike. Čia sprendžiamas klausimas, kodėl Bažnyčios idealo negalima pilnai pareikšti, pilnai įgyvendinti jau čia pat žemėje, kodėl joje atsiranda visokių nedarnumų ir dėmių, kodėl Bažnyčia visada turi reformuotis ir nuveikti tas sektas, „kuriuos jau žemėje save laikė skaisčiomis ir šventomis visa to žodžio prasme, pradedant senųjų laikų montanistais ir donatistais, vėliau katarais, ir baigiant šiais laikais“. Visame gi tame klaidų ir pavojų nestingančiame pasireiškime autorius išveda Dievo šventumo, teisingumo ir gerumo apsireiškimą.

Gale įdėta paaiškinimai. Čia papildoma ir aiškinama šioje knygoje plačiai panaudotoji literatūra, išsireiškimai ir net kaikurios prasmės.

Gera, kad ši stambi knyga į mūsų kalbą patėjo gražiai, stilistiškai mažai

priekaištingame ir kalbiškai apdorotame vertime. Vertė Šakių „Žiburio“ gimnazijos vokiečių k. mokytojas B. Laukaitis.

K. Augas

Kristopas Šmidas, Genovaitė. Graži apysaka su paveikslais. I lietuvių kalbą vertė B. G. M. Liaudies knygynėlis nr. 1. 64 psl. 1 lt.

Turbūt retam tėra nežinomas pasakojimas apie gražiai ir religingai išauklėtą mergaitę, apie gerą ir širdingą sužadėtinę, vėliau be galo ištikimą žmoną — Genovaitę. Dažnas prieš savo akis mato moters su slirniku vaizdą girioje. Tai mėgiamiausias Genovaitės pasakojimas. Ji daugelis rašytojų savaip ir naujaip bando atpasakoti, dramatinizuoti. Mūsųose lig šiol paskiausiai išleistu leidiniu apie Genovaitę buvo J. Tauronio drama, kuri su dideliu pasisekimu eina iš vienos scenos į kitą. Dabar Šv. Kazimiero D-ja išleidama šią naująją Genovaitę parinko vokiečių rašytojo pasakojimą. Jame charakteringa tai, kad ryškiau iškeliamas šalia idealiosios ir gerosios Genovaitės blogo žmogaus — klastingo ir niekšo Golo — asmuo. Golas skundžia nekaltąją Genovaitę jos vyrui grafui Zigfridui vien už tai, kad ji jo užgaidų netenkina. Genovaitė ilgai dėl to turi kentėti — kalėjime ir ištrėmime. Tačiau teisybė laimi. Genovaitė triumfuoja — jos nekaltumas paaiškėja, žmonės ją stačiai garbina, o Golas pamerkiamas.

Daug knygėlėje ir gamtos meilės, visur kur širdingumo ir įvertinimo. Užtat jaunuomenei ji tegali būti rekomenduotina.

Pasakojimo stilius lengvas, paprastas. Išleista iliustruotai. Tiktai viršelis, kad ir spalvotas, labai primityvus ir neaiškus. Liaudies knygynėlio leidiniai kaip tiktai turėtų pasižymėti konkretiškumu ir vaizdingumu. Pats faktas leisti „Liaudies knygynėlio“ seriją — sveikintinas.

K. Augas

Mikolaj Czerny, Judo klas-tos. Romanas. Išvertė J. Talmantas. Išleido „Šviesos“ spaustuvė. 360 psl. 3 lit.

Autorius čia bando istorinį Judo faktą pavaizduoti kitokioje, negu mums įprasta, šviesoje. M. Czerny nesvarbu kur tas faktas įvyko, kokia buvo jo aplinkuma, sakyk, dekoracija, bet jo žvilgsnį kreipia paties fakto rutuliojimas, išvidinė psichologinė jo pusė. Todėl kiek platesnė išsina ano meto dvasios tradicija ir papročių charakteristika. Autoriui Judas yra kaip tipas, kuriam leidžiama laisvai ir savistoviai pasireikšti. Čia, kaip įprasta, iš anksto Judui neprimetama kurių nors

veiksmų, o leidžiama jam pačiam savo godumu, išskaičiavimais ir, labiausiai, pinigų meile priėti tragedijos. Pabrėžtina, kad visa tai praeina pro ištisas galerijas šalutinių vaizdų ir žmonių, kurie knygoje leidžia pajusti ištisą laikotarpio gyvenimą. O kadangi istoriniai faktai peršviečiami psichologinių reiškinių, tai knyga neįgauna įprastinio istorinių romanų šaltumo ir lieka šilta ir patraukianti. Silius lengvas. Gera, kad leidėjai tokius vertimus parinkdami, atsižvelgia ne tik skaitytojų kantrybės, bet ir nuotaikos.

Augas

Emil Fiedler, Naujasis žmogus. Broniaus Vaitiekūno vertimas. „Pavasario“ leid. 165 p. 2,50 lt.

Pasaulyje dominuoja nelygybė. Tarp luomų — storiausios sienos. Mokytas, turtuolis skaitosi aukštesniu žmogumi, kaip gatvės šlavėjas, juodadarbis. Turtuolis tarnui — skurdeivai — „savo nusišypsąją laiką išmalda“. Senasis žmogus gyvena užsidaręs egoizmo kiaute. Dievo vardą taria be jokios pagarbos. Vietoj Dievo — pinigų kultas! Senasis, Adomo žmogus, nedovanotinai klysta... todėl „iš visų žmonijos vargų, visų kovų, visų nesantaikų, susiskaldymų, pakrikimų geresnės ateities viltis šaukiasi naujojo žmogaus“ (165 p.). Taip, prieš senąjį turi išeiti naujasis žmogus! Žmogus, kuris išgydytų opiausius visuomenės skaudulius. Jo programa: naujasis žmogus vadovaujasi Dievo mokslu, Kristaus pavyzdžiu, Jis supranta, ką tai reiškia būti Dievo sūnumi, mato, kad Dievas ne tironas, bet gerasis Tėvas. Jis neliežuvauja, žino žodžio „meilė“ esmę ir tokią meilę praktikuoja, pažįsta kiekvieną žmogų, supranta jo, kaip žmogaus, vertę, jo neniekina. Naujasis žmogus, matydamas pasaulyje Dievo vadovaujančią ranką, kūrinuose Kūrėją, eina „per pasaulį šypsančiomis akimis, ... pilnas linksmiausios pasaulėžiūros, nešiojamas stipriausio optimizmo“... (163 p.).

Stp. Matuliauskas

RUOŠIAMA SPAUDAI

Myk. Linkevičius rašo socialinį romaną „Bedarbiai“.

Kazys Zupka paruošė trečią eilėraščių knygą, kurią „Sakalas“ išleis iliustruotą medžio raižiniais. Medžio raižinius dirba vienas gabiųjų meno mokyklą šįmet baigiančių grafikų — T. Valius.

A. Miškinis tvarko ir taiso poemą „Lietuva ant marių krašto“.

J. Tauronis parašė aktualia tema (iš elektrifikacijos) dramą „Ugnis iš Nemuno“.

L. Žitkevičiaus eilėraščių vaikams „Su tėvelio kepure“, leidžia „Sakalas“. Iliustruoja tas pats T. Valius.

KŪNO KULTŪRA

Veda St. Daunys

LIETUVA — EUROPOS KREPŠINIO NUGALĖTOJAS

Žaibo greitumu žinia pasiekė visus Lietuvos kampelius, kad Lietuva, Rygoje sekmingai nugalėjusi visus savo priešus, liko Europos krepšinio nugalėtoju. Neapsakomas entuziazmas apėmė visą Lietuvą. Didžiajam džiaugsmui nebuvo ribų. Ir nenuostabu. Lietuva, iki šiol neturėjusi nė vieno didesnio sportinio laimėjimo, apie kurį žinotų visa Europa, staiga liko Europos krepšinio nugalėtoju, jos vardas nuskambėjo po visus kraštus, iš tolimiausių kraštų pradėjo plaukti telegramos, sveikinančios naująjį Europos krepšinio nugalėtoją — Lietuvą. Lietuva laimėjo. O tas laimėjimas nepaprastai efektingas: Lietuva laimėjo visas rungtynes, su kuo tik susitiko.

Šios Europos krepšinio pirmenybės buvo antrosios iš eilės ir įvyko Rygoje gegužės 2—7 d. d. Pirmenybėse dalyvavo Lietuva, Italija, Prancūzija, Lenkija, Estija, Čekoslovakija, Egiptas ir Latvija. Viso aštuonios valstybės. Kitos Europos valstybės nedalyvavo, nes krepšinį žaidžia silpnai. Dėl įdomumo pabrėšime, kad rungtynių išvakarėse latvių spauda, apžvelgdama dalyvaujančių komandų pajėgumą, Lietuvą keliais žodžiais paminėjo pačioj paskutinėj vietoj, o lenkų radijo išdidžiai paskelbė, kad Lenkijai su Lietuva susilikti nereikės, nes Lietuvą išmuš silpnesnės komandos. O įvyko kitaip. Lietuva grįžo Europos krepšinio nugalėtoju, išdidi Lenkija turėjo pasitenkinti ketvirtąja vieta, o Latvija tegavo tik 6 vietą.

Pirmoj poroj Lietuva nugalėjo Italiją 22:20. Lietuvos naudai krepšius įmetė Talzūnas 12, Puzinauskas — 6, Žukas — 3, Kriaučiūnas — 1. Estija nugalėjo Egiptą 44:15. Antroj grupėj Prancūzija įveikė Lenkiją 29:26 ir Latvija Čekoslovakiją 44:1. Antrą dieną Lietuva įveikė Estiją 20:15. Krepšius įmetė Talzūnas 9, Žukas — 5, Kriaučiūnas — 5, Andriulis — 1. Egiptas nugalėjo Italiją 31:28, bet paskui teisingas Egipto laimėjimas buvo neužskaitytas, ir Egiptas protestuodamas toliau pirmenybėse nedalyvavo. Antroj grupėj Prancūzija įveikė Čekoslo-

vakiją 26:9 ir Lenkija Latviją 32:25. Į pusfinalį pateko Lietuva, Prancūzija, Italija ir Lenkija, kaip daugiausia taškų surinkusios. Dabar Lietuvai buvo lemta susitikti su Lenkija, o Prancūzijai su Italija. Likusios komandos sudarė paguodos ratą, rungtyniaudamos dėl 5—8 vietų. Prieš kovą su Lenkija, Lietuvos rinktinė iš visų Lietuvos kampų gavo daug telegramų, kuriose skambėjo žodžiai „muškite lenkus už Vilnių“ ir panašiai. Ir mūsų vyrai ryžosi. Pagaliau atėjo eilė. Lietuva nugalėjo Lenkiją 32:25. Krepšius įmetė Talzūnas 21, Puzinauskas — 5, Žukas — 2, Kriaučiūnas — 4. Visą Lietuvą pergyveno didžiausią pergalės džiaugsmą. Kaune visą dieną ir naktį nenutilo dainos. Vėl pasipylė daugybė telegramų, sveikinančių šauniuosius mūsų vyrus. Pažymėtina, kad pradžioje Lietuvos — Lenkijos rungtynes transliavo lenkų radijo, bet kai jau buvo aišku, kad Lietuva laimės, lenkų radijo transliaciją nutraukė ir net nepaskelbė rezultatų. Tą pačią dieną Italija nugalėjo Prancūziją 36:32. Į finalą Europos krepšinio nugalėtojo vardui laimėti įėjo Lietuva — Italija, o dėl 3—4 vietos turėjo susitikti Prancūzija — Lenkija. Vėl Lietuva siuntė savo vyrams telegramas, skatindama nugalėti paskutinį priešą. Viso mūsų rinktinė gavo 286 telegramas; kai kurias labai ilgas. Joms atsivežti reikėjo net čemodaną pirkti.

Finalinės rungtynės buvo pačios karščiausios. Antra puslaikį transliavo latvių radijo, todėl susijaudinusi klausėsi visa Lietuva. Nelaimėi, antra puslaikį buvo išvarytas Lietuvos rinktinės kapitonas Kriaučiūnas. Bet ir tai Lietuva laimėjo antrą kartą nugalėdama Italiją 24:23. Po visą Lietuvą nuskambėjo griausmingas valio.

Lietuvai Europos krepšinio vardą iškovoję šie krepšininkai: Kriaučiūnas, Žukas, Talzūnas, Puzinauskas, Baltrūnas. Pakaitai: Andriulis, Mažeika, Kepalas.

Dabar Lietuvos krepšininkai gavo pakvietimų gastrolėms. Pirmiausiai mūsų krepšininkai važiuos į Ameriką, kur labai laukia Amerikos lietuviai.

Tikėkim, kad Lietuva Europos krepšinio vardą ir toliau garbingai laikys.

SACHMATAI

Veda St. Šimanas

KAS LAIMĖS ČEMPIONATĄ

Pasibaigusios Lietuvos šachm. pirmenybės davė mums laimėtoju vėl P. Vaitonį. Taigi jis rungsis su V. Mikėnu dėl Lietuvos čempionato.

Šis matčas tuo labiau įdomus ir interesuojas, kadangi abu priešininkai susitinka jau antrą kartą. Pirmą sykį tarp šių varžovų matčas buvo 1934 m. Tiesa, jis buvo nebaigtas esant rezultatui 3:1 Mikėno naudai, bet reikia neužmiršti, kad iš tų 3 partijų Mikėnas teturėjo laimėti tik vieną (kitas dvi Vaitonis išloštinose padėtyse, vienoje pastatęs bokštą, kitoje padaręs stambią klaidą pralošė ir tuo neteko pelnytų pergalių).

Žemiau savo skaitytojams patiekiamo porą partijų iš I-mojo matčo, lošto 1934 m.

P. Vaitonis — V. Mikėnas

III matčo partija

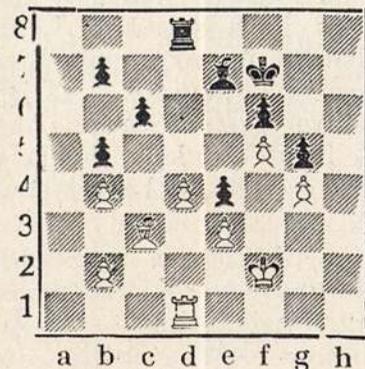
1. d2—d4	Žg8—f6
2. c2—c4	e7—e5
3. d4:e5	Žf6—e4
4. žb1—d2	Žc4—c5
5. žg1—f3	Žb8—c6
6. g2—g3	Vd8—e7
7. Rf1—g2	Žc6:e5
8. 0—0	g7—g6
9. b2—b4	Že5:f3
10. e2:f3	Žc5—e6
11. Rc1—b2	Rf8—g7
12. Rb2:g7	Že6:g7
13. Bf1—e1	Žg7—e6
14. Vd1—b3	0—0
15. Žd2—e4	a7—a5
16. b4:a5	f7—f5
17. Že4—c3	Ba8:a5
18. Žc3—d5	Ve7—g7
19. Žd5:c7	Že6:c7
20. Vb3—b6	Vg7—c3
21. Vb6:c7	Ba5:a2
22. Ba1:a2	Vc3:e1+
23. Rg2—f1	Ve1—e6
24. Ba2—d2	f5—f4
25. c4—c5	Ve6—e1
26. Bd2—e2	Ve1—a1
27. g3—g4	b7—b6
28. c5:b6	Rc8—a6

29. Vc7—e5	Va1:e5
30. Be2:e5	Ra6:f1
31. Kg1:f1	Bf8—b8
32. Be5—b5	Kg8—f7
33. Kf1—e2	Kf7—e6
34. Ke2—d3	Ke6—d6
35. Kd3—e4	Kd6—c6
36. Bb5—b2	Bb8:b6
37. Bb2—c2+	Kc6—d6
38. Ke4:f4	Kd6—e6
39. Bc2—e2+	Ke6—f6
40. g4—g5	Kf6—f7
41. Kf4—g4	Bb6—b1
42. f3—f4	Bb1—g1+
43. Kg4—f3	Bg1—h1
44. Kf3—g2	Bh1—d1
45. Be2—e5	Bd1—d3
46. h2—h4	Bd3—d6
47. Kg2—g3	Bd6—d3
48. f2—f3	Bd3—d6
49. Be5—a5	Kf7—g7
50. Kg3—g4	Bd6—d4
51. Ba5—a6	Bd4—d1
52. f4—f5	g6:f5
53. Kg4:f5	Bd1—d5+
54. Kf5—g4	Bd5—d1
55. h4—h5	pasidavė,

nes grėsia h5—h6+ ir Ba6—a8—h8.

II matčo partijos pabaiga

P. Vaitonis

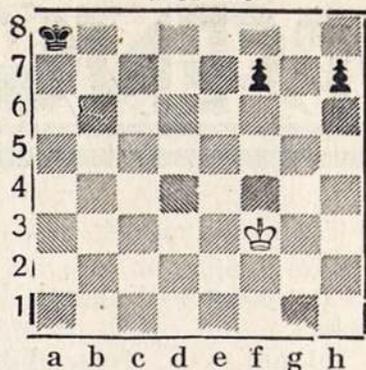
V. Mikėnas

Čia juodieji vietoj tekstinio 1... Bd8—e8?? galėjo išlošti taip:

1... Bd8—h8. 2. Bd1—a1 Bh8—h2+ 3. Kf2—g1 (jei 3. Kf2—g3 tai 3... Re7—d6+) Bh2—h4 išlošia.

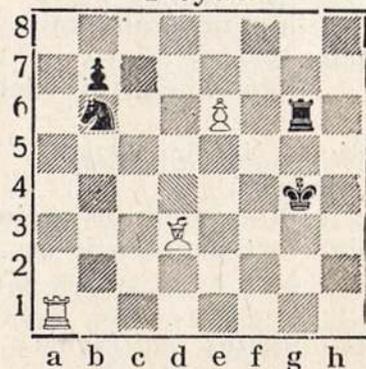
1... Bd8—h8 2. Bd1—g1 Bh8—a8 ir po to Ba8—a4 ir t. t.

Baltieji eina ir laimi
Etiudas Nr. 1
Horwič

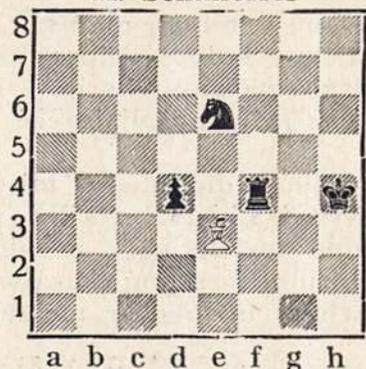

Laimi tie, kurie pirma pradeda.

Etiudas Nr. 2
Troycki

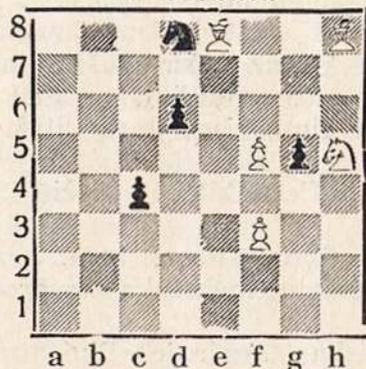

Uždavinys Nr. 1
H. Schahoffer

Kur turi stovėti baltųjų karalius, kad būtų galima juoduosius sumatuoti per 2 ėjimus.

Uždavinys Nr. 2
B. Klobasa

Baltieji duoda matą per 2 ėjimus.
ŠACHMATŲ KONKURSAS

1-2 etiudus ir 1-2 uždavinius išsprendusiems būtų keliu skiriame penkias šachmatines dovanas. Sprendimus siųsti iki VIII. 15 d. Parašyti prie pavardės gimnaziją, klasę, amžių.

KAUNO APYGARDOS
GIMNAZIJŲ SPORTO VARŽYBOS

Kauno apygardos gimnazijų sporto varžybos Kanados taurei laimėti sukėlė gyvo susidomėjimo. Varžybose pasiekta gražių rezultatų, kai kurie net pralenkia Lietuvos lengvosios atletikos sezono atidarymo rezultatus. Pirmiausiai paminėtina Markevičiūtė (kazimieriečių gimnazija), peršokusi į aukštį 1,32 mtr. Tai jau gražus rezultatas. Paminėtini ir kiti geresni rezultatai: 100 mtr. berniukų: 1. Mažeika (Aušros g.) 11,91, 2. Tallat-Kelpša (Jėzuitų g.) 12,3 sek. Šokimas į tolį: 1. Žeruolis (Jėzuitų g.) 6,10 mtr., 2. Baltutis (Aušros g.) 5,90 metr. Orinį vyrų grupėje laimėjo Aušros berniukų gimnazija, finale nugalėjusi IV Kauno gimnaziją 2:0 (15:6, 15:2). Karščiausios varžybos ėjo krepšiny, kur finalinėm rungtynėm susitiko Aušros merg. gimn. su kazimieriečių gimnazija ir Aušros berniukų su Jėzuitų gimnazijos komanda.

Kazimierietės nugalė aušrokės 10:9

Kazimierietės nugalėjo aušrokės visiškai užtarnautai ir jų laimėjimas buvo sutiktas džiaugsmingais plojimais. Kazimieriečių krepšinio komanda padarė gražų ėspūdį. Komanda sudaryta iš jaunų ir vienodo ūgio krepšininkų, visos žaidžia labai švelniai ir geros metikės, tik kiek trūko veržlumo. Prie didesnio veržlumo kazimierietės būtų laimėjusios didesniu rezultatu, nes visos 3 puolikės pažymėtinai geros metikės. Aušrokės buvo fiziškai stipresnės ir geresnės taktikės, bet visa komanda dideliu darnumu nepasižymėjo, o dažniau pasireiškė paskiros krepšininkės, kai kurios iš jų, tiesa, visai geros.

Jėzuitų gimnazija — Aušros berniukų gimnazija 13:12

Tai buvo pačios karščiausios krepšinio rungtynės ir visų varžybų susidomėjimo centras. Rungtynės buvo labai karštos ir aukšto lygio. Jau prieš rungtynes salė buvo sausakimšai pilna žiūrovų. Darni Aušros berniukų gimnazijos komanda, sėkmingai vadovaujama Mažeikos, sukūrė puikių derinių ir pasižymėjo dideliu staigumu. Jėzuitų gimnazijos komanda buvo šaltesnė ir aušrokus galėjo tik stabdyti, bet ne lenktyniauti. Bet puikūs metikai Puzinauskas ir Saladžius teisingai nulėmė savo komandai laimėjimą.

Po rungtynių pirmų vietų laimėtojams buvo įteiktos dovanos. Pirmą vietą laimėjo Aušros berniukų g., 2. Aušros mergaičių g., 3. Jėzuitų g. ir t. t.

KPPEIVOS ŠPSPENOS

KAS GAŠDINA KAIŠIA- DORIŲ GIMNAZISTUS-ES

Pirmokus — pertraukų metu trečiokai.
Trečiokes — Mojaus karkvabalai.
Trečiokus — aritmetika.
Ketvirtokus — egzaminai.
Ketvirtokes — turnyras.
Penktokų niekas negašdina.
Šeštokus-es — VII klasė.

Apyvara

KELMĖ

Pavasario linkėjimai

IV: Mažiau skundų.
III: Mažiau gatvės šlifuoti ir špargalkas vartoti.

I: Daugiau mandagumo ir darusmės.
Religiniui būr.: Daugiau gyvumo ir linksmumo.

Gamtos mėg. būr.: Ir toliau tęsti savo darbą, bet tik darbščiau.

Literatų būr.: Išpildyti savo pažadus ir daugiau tvarkingumo.

Istorikų būr.: Iširti dvejetuko istoriją ir aplankyti visus XX a. iškastus griovius.

Vokiečių būr.: Dar truputį pamiegoti ir tik tada pradėti veikti.

Dvoikos dėdė

KRETINGA

Mūsų matūristams

Septintokų linkėjimas. Prieš kiekvieną egzaminą (dėl energijos pakilimo) išgerti ne po 10 kiaušinių, bet po visą kapą su cukrum maišytų.

Tada išlaikysit — garantija dviems metams!
Tremtinys I

MARIJAMPOLĖ

Marijonų VI-ku priežodžiai

1. Geria, kaip Paulius „sodą“ su medum.

2. Susidomėjęs, kaip „zuikis“ futbolo rungtynėmis.

3. Komanda, kaip Vaciaus vadovaujama.
Ku-ku

Abiturijantai kalba

Antanas I: Jau trečius metus nenorėčiau likti — ji nemylėtu.

Juozas: Tepuosi, tepuosi, o vis raudonas kaip vėžys.

Petras: Ping-pong lošti gerai, bet pra-lošti — nekas.

Pranas (plonai): Ot, fein abiturijento gyvenimas.

R-ys: Vyrai, vyrai, nurimkit, Kleinas ateina.

T-osa: Aš taip nedarau, kaip Antanas — antrametis.

Šarkis: Žinau, žinau, jis Salemūnė myli.

Pensininkas: Na, ir aš jau šiandien „kaliukė“ užsirišau.

Antanas II: Nors mane ir vadina „meilės kankiniu“, bet panašus ir esu.

Tepsas

Užuojautos saviškiams

1. Tiems, kuriuos prieš rašomąjį įvairių „ligų“ bacilos užpuola.

2. Vargšams abiturijentams, didžiai bevargstantiems, kol... šlipsą užsikaria.

3. Bendrabutiečiams, kurie, Lietuvai nukirtus Lenkiją, per uoliai rėkė valio ir nukentėjo.

4. Bendrabučio didesniems miegaliams, kuriems, Rygoj Lietuvai iškilus į Europos krepšinio meisterius, negailestingai draugai sudrumstė sapnų karalystės ramybę, išgarbino iš lovų ir paguldė ant grindų...

Mar. gimnaz. Step. Žibartas

Iš Marijampolės širdžių

Danutė: Jeigu ne tas vėjas...

Milė: O aš vis tik vieną imečiau.

Liucytė: Vakar vakaras širdį apgavo...

Įdomus pasivažinėjimas lygiai, kaip Vilkaviškio gimnazijos durų „įtaisymas“...

VII-oji a

Janka: Sufleruokit!... Ačiū raumenims...

Vanduo: Sinus alfa + beta...

Slasė: baigiu megstuką vasaros sezonui...

Ana: Viskas „Aušroje“ liko.

Liucytė: ... Svajojam...:

Aldona ir Milė kartu: Ach baltieji diržai!...

Regina: Su manim, mergaitės, baigta.

Angelės (visos trys): Visa — tuštybių tuštybė...

„Termometras“: Neužteko bezdžionės, dar ir uodegą prisegė; bet a — vistiek gražuolė!

Tamolfina: Verute, kaip atlieki pasi-vaikščiojimus, ar pagal pereinamos mada-gumo pamokos nurodymus?

Verutė: Kol kas dar po porą, vėliau pa-praktikuosiu būriais.

Zosė: Ach, ta nelemta gimnastika: pil-nus batus smėlio parsinešiau.

Algirdas: O, fain! Palauk truputį, tuoj atnešiu vandens.

Berta (tyliai): Ir atsidarys antras ple-žas.

Vicka: Na, Faifki, kiek sutaupėi pinigų krašto apsaugos ginklams pirkti?

Faifkis: O, jau daug turiu, maždaug po centą iki 250, kitaip pasakius — pustrė-čio lito.

Vicka: Ir kokį tu manai pirkti karo pabūklą?

Faifkis: Dar klausi? Juk žinai, kad patranką.

Ketvirtokai turi daug slaptų raštų. To-dėl jie nešasi juos tamsią naktį į mišką skaityti, mat, bijo, kad niekas nepamatytų. Tik kažin kaip jie primato?

Dvišakis liežuvėlis

Oro spėjimai Skuode

Poetui (pesimistui) — dangus apsiniau-kęs, lietus vis plaštakėms lyja. Realistui — atrodo, kad ir vasarą purvo lig kelių. Geltonosios rasės atstovai, išlijus pirma-jam vasaros lietai, log. tabelių pagalba apskaičiuos rudeninį grybų derlių... „Čigonams“ — smarkūs judėjimai Žemai-tijos giriose. Būsimieji septintokai svars-tys problemą, ar žmogus gali gyventi be „gulbių“.

Kasžino

ŠAKIAI

VIII kl.

Agota. Liūdnas pavasaris; nei kariuo-menės iš Kauno, nei Siesartis jausmų ne-atgaivina.

Elena. Prasiskleidė rožės, pragydo lakš-tutė, pradingo garsieji laišakai...

Vitas. Mat, mokslą reik imt iš peties, o karvelius vėl vanagas išgaudė.

Pranas. Kudė? Antra premija neblo-gai.

Klementina. Taip nejauku! Cukierkos ir cukiernyčia pradingo.

Petras. Vadinas, ir man būt gyvenimas, kad ne tas septintokas ir ketvirto-kas, kurs nešioja, kaip avinas vilnas.

Antanas. Raportuoti neisiu.

Fox

Šiaulių Mokytojų Seminarijoj a kurs.

Kęstutis. Vyrai, kada traukinys išeina į Radviliškį.

Adolfas I. Ot fain Russo filosofija! Ži-not ką, ir mes pasekim ja. Nekirpkim plaukų ir nagų, juk tai kūno žalojimas, o savą kūną žaloti — nuodėmė.

Eduardas. Žinote, vyrai, naujas baras atsidaro.

Adolfas II. Kieno višta koją nusilau-žė, šuo pastipo, tik aš galiu pasakyti.

Juozas. Kaip sau norite, bet į mergai-čių kursą neisiu.

Vytautas. Visus vyt iš seminarijos aikš-tės, išskyrus IV-ąją mergaičių klasę.

Jonas. Na, dabar jau be pavojaus ga-lėsiu vaikščioti į Pabalius.

b kurs.

Vladzė. Spjaut, užtenka ir su viena žvaigždute.

Bronė. Kad ne smuikas, tai gyvenk ir norėk.

Danutė. Be sporto — ne gyvenimas.

Liuda. Mergaitės, kai mane šauks, jūs rėkit, kad man dantį skauda.

Pranutė. Sakyk, Elzyt, ar tu jį vakar sutikai?

c kurs.

Genė. Kas norit prisidėt prie „špitol-ninkų“?

Ancė. Pone mokytojau, atvažiuokit šeš-tadienį pas mus į Radviliškį.

Petrė. Viktute, ar matei „Baroniuką“?

Olė. Pone mokytojau, ar „jie“ neįda-vė Agnei linkėjimų?

Agnė. Žiūrėkit, kaip gražiai „berželis“ atrodo!

Valė. Nors jis man patinka, bet vistiek greit laiško nerašysiu.

Ašarėlė

IŠ ŠIAULIEČIŲ BLOKNOTĖLIŲ

Traukia, kaip aštuntokės šiaudelius, kuri pirma ištekės.

*

Taiso, kaip abiturientai formą, ruoš-damies į karo mokyklą stoti.

*

Susirūpino, kaip krepšininkai, visą Lie-tuvą nugalėti.

*

Nustebo, kaip abiturientės, lietuvių te-mą išgirdusios.

Abiturientės dar gyvos

Regina: Aš mokslo metu viską apgal-vojau; dabar mokysiuos; o jūs galvokit

apie sužieduotuves, ekskursiją į Švediją ir k.

Genutė: O vis tik gaila jaunų dienelių.

Manė: Pažiūrėk į mano tautinį kostiumą ir pasakysi, bus išleistuvių balius, ar ne.

Liudgarda: Nė nekalbėk — aš dabar esu prieš vyrus nusistačiusi.

Onutė: Ar aš kalta, jei draugė mane aplenkė...

Nelė I: Aš tyliai į tikslą.

Jadzė: Parašėt į „Kreiv. šyps.“, jis patikėjo ir puikybėn pasikėlė.

Ir t. t.

Pas šeštokes

Vikcė: Ot padaryčiau reformą...!

Valė I: Pavasaris... Žydi alyvos... o aš į „Aušrą“.

Marytė: Kam menas... scena į mane geriau veikia!

Helė: Sveikame kūne, sveika siela!

Juta: Tik ekskursija... o daugiau nieko.

Bronė: Kartu su „špokais“ išskrido laimė ir... negrižta.

Zosė: Ach... taip neseniai buvo..., o dabar jau pražuvo...

Joana: Aš pavyzdingiausia „story“ rašyme.

Elė: Lįsk į smalą! Pernai smagiau buvo...

Tonė: Aš nieko nebijau! Visvien paskutiniai metai.

Jotišvė

ŠVĖKŠNOJ PAVASARIS

Dabarčiūkas: Tai kągi, pagaliau, turiu daryti? Ar vilktis abiturijentišką kostiumą šiandie į robaksą pas Stefaniją ar mokinišką?

Česlovas: Kažin kiek Kretingoj kainuoja montekristo šovynys? (Tyliai) Stepnai, surink nušautas varnas iš žvėryno.

Ignas: Taip sakant, žemiškos tuštybės panelėj Švėkšnoj. Važiuoju į Skuodą.

Aštuntokas Viktoras: Kažin kokių rėgelmanteliu ir batais dėvėjo Don Kichotas?

Ona: Ot faina! Egzaminų nereiks laikyti. Būkit jūs tokie gudrūs!

Janina (VIII): Kas tas Catilina? Jis per daug mano paslaptis visiems išplepa...

Šelmis... kas?

REDAKTORIUS ATSAKO:

Xyz. Kadangi apie Jurbarką, palyginti, apšėiai buvo rašyta, tat paskutiniajam dėl vietos stokos nebeįdėjom. Lauksim 7-8 nr.

Tremtiniui I. Dėkui. Dalį papildėm kito korespondento žodžiais.

Duosniajam. Per daug abstrakčiai parašėi. Laukiame ko konkretnio, gyvų faktų. Atrodo „Kreiv. šypsenoms“ ko nors galėtum supešioti.

Šiluviui. Žiūr. Xyz. laikraščelio po ranka neturiu, bet, tikiu, Redakcijoje rasis.

Vivui. Nuolatiniai korespondentai tiek apie Marijampolę prirašė, kad nebegalėjom bedėti.

Step. Žibartui. Kadangi recenzijas dedu, tai kitką atidėjau. Mums recenzentų išauginti itin svarbu, todėl Paties pastangomis džiaugiamės. Sek recenzinę literatūrą.

Žėručiui. Kadangi šį, palyginti, senoką faktą jau bus minėję kiti moksleivių žurnalai, o paties veikalai konkurse be to nenukentės, tat ir nebeįdėjom.

Dviragio bangai. Straipsnelio neįdėjom, nes tuo atveju terašom apie moksleivius.

Literatui. Kadangi mažokai tepalietei savo gimnazijos gyvenimą, tai neįdėjom.

Žadukui. Kad jau Mak parašė. Daugiau sutalpinti neįmanoma.

Margagiriui. Paties faktus arba bendrai paminėjom, arba jau kiti surašė.

Štū-Šteinui. „Kreivoms šyps.“ vien apie meilę teparašėi. Atrodytų, kad anykštėnai tik mylisi ir daugiau nieko neveikia. Tat ir nepanaudojom.

Žibartui. „Kreiv. šyps.“ visada reikia ieškoti ir kitų gimnazijų skaitytojams suprantamų sakinių. Pv., 5-6 nr. paliktieji — įdomūs. Apie save nubraukiau. Ką gi padarysi, kad tie poetai ir toki.

Reporteriui. Kadangi vietos nebebuvo, o Paties reikalai konkurse dėl to nenukentės, tai ir neįdėjom. Ir kitamet rašyk!

Liubartui. Sueiliuotai mums netinka. Tat „At. Sp.“ atidaviau.

J. G. (Anykščiai). Gali taip ir toliau rašyti.

Br. Antkalniškėčiui. Paties minčiai dar labai nenori paklusti forma. Naujo siųsk, kai jausi daugiau įsirašęs.

Lakštučiui. Formą valdai, žodį nesuvaržomas pasakai, tačiau abu eilėraščiai per daug pamoksliško tono. Tat ir lirikos nebėra. Lauksim ko ramesnio ir daugiau sukaupto.

Nemuno vilniai. „Kur“ negalėjo geras išeiti, nes rašai apie nuvytusią jaunystę, kurią vos tepradedi gyventi (kartoju: nerašyti apie tai, kas nepažįstama ir nenuvokiama), o antrame konkrečius daktus imi segioti abstrakcijoms ir atvirksčiai ir tokiu būdu padarai tokią senovišką „dainelę“.

MOKSLEIVIŲ LAIKRAŠTĖLIAI

NAUJAS KELIAS Nr. 43-44 katalikų moksleivių laikraštis. Leidžia vilkaviškėčiai. Savo iliustracijomis, forma ir sutvarkymu, galima sakyti, vienas iš geriausių moksleivių leidžiamų laikraščių. Turiny vyrauja poezija: *Emkos, Olės, Iz. Tyrio, Vitolio, Nato* ir kitų. Beletristikos ir šiaip jau prozos paduoda: *Iz. Tyris, Vytautas D., Šešupės dukra, Tyrų klajūnas* ir k. Taip pat neblogai atrodo *Nato* sudaryti „Trupiniai iš portfelio“. Laikraščio sutvarkymas pavyzdys kitiems.

LITERATAS Nr. 1 (3). Biržiečių moksleivių literatų laikraštėlis. Šis laikraščio numeris — tikras moksleivinės literatūros almanachas. *Eug. Matuzevičius* savo įžanginiame straipsnyje „Literatūrinis moksleivių sąjūdis“ jau pastebi, kad gimnazijose vyksta didžiausi literatūriniai sąjūdžiai, rengiami įvairiausi vakarai, bet tas visa gali greit užgesti, jeigu į šį darbą nebus įdėta nė akimirkos, nė momento užsidegimo bei nuolatinio pastovaus darbo. „Mums reikia dar daug darbo“. Šiame laikraštyje be pačių biržiečių dalyvauja ir geriausieji kitų gimnazijų literatai. Čia rasi: *K. Bradūną, Jul. Švabaite, Eug. Matuzevičių, J. Kiseliūną, Br. Kondratą, Pr. Matulytę, Pr. Kozulį, V. Vajegą, P. Drevinį, Niną Klevickaitę, Padaruskaitę, B. Krivicką* ir kit. Taigi, kaip jau iš pavardžių matyti, kad laikraščio autoriai yra jau nebepradedantieji, bet daug literatūriniam fronte veikę kovotojai, o tas ir sudaro patį svarbiausią įnašą į laikraščio turinį. Šiaip laikraštėlis atrodo visai gerai, tik gal reikėtų daugiau atsižvelgti į techninę jo pusę — šrifto aiškumą. Redaktorius — *Br. Krivickas*.

ALAUŠO VARPAS. Rokiškėnų laikraštėlis Vaižgantui paminėti.

Pats laikraščio turinys padalytas į dvi dalis. Pirmoji dalis skirta Vaižgantui. Čia ir nagrinėjimai ir Vaižgantui pagerbti eilėraščiai. Rašo: *Olkinaitė, M. Šulcaitė, Pr. Kozulis, Br. Balaišis*. Antroje dalyje jau pasireiškia individualūs bandymai. Ir tie — tik poezijos. Atrodo, kad Rokiškyje, be poetų, daugiau nieko ir nėra. Na, kad ir poezija, bet neblogo. Stipriausias dalykas gal bus svečio biržiečio *Eug. Matuzevičiaus*. Taip pat geras dalykas *M. Šulcaitės* novelė „Vytis“. Neblogai pasireiškia ir *Br. Balaišis*.

Leidinėlis išleistas labai gražiai. Už tai rokiškėčius tenka pagirti.

AUKSO SPINDULIAI Nr. 1. Linkuvos valstybinės gimnazijos religinio lavinimosi būrelio laikraštėlis.

Laikraštėlis leidžiamas religinio būre-

lio, taigi literatūrinis atžvilgiu galima sakyti dar silpnokas, bet šiaip tai atrodo gan gražiai. Jame rašo: *J. Jurgaitis, Švilpa, V. Pinkevičius, J. Martišius, Br. Viliamas-Užbalis, Briedžupis, E. Šešėkaitė, Vėjas, Ant. Šidlauskas* ir k. Laikraščio poetams rikėtų gal daugiau pasiskaityti mūsų naujųjų poezijos autorių ir šiaip daugiau pašlifuoti savo formą. Dėl kitų tai kągi, taip kaip ir visiems dirbti, lavintis, o tuo bus daug pasiekta.

A. Rugelis

SPAUDOS FONDAS IŠLEIDO

V. Blasco Ibanez, Rašytojo kelionė aplink pasaulį. Įžymiojo ispanų rašytojo naturalisto, „ispaniškojo Zola“ pasaulinių kelionių veikalas. Knyga pasaulinės kritikos aukštai vertinama, išversta į visas V. Europos kalbas. Į lietuvių kalbą iš originalo išvertė dr. Iz. Pajaujis. Efektingas trispalvis viršelis padarytas iš ispanų k. leidinio. 408 psl., kaina Lt. 4.—.

NAUJI MARIJONŲ LEIDINIAI

Kun. J. Aleksa M. I. C., Marijos mėnuo. 164 psl. Kaina 1 lit.

Gražūs gegužės mėnesio pamaldų pamokslėliai. Pereitais metais jie buvo transliuojami per radio. Knygoje yra daug gražių ir mažai kam žinomų gyvenimo pavyzdžių.

Juozas Grigaitis M. I. C., Radio bangomis. 176 psl. 2.50 lt. Viršelį piešė V. Z. Stančikaitė.

Valstybės Radiofone skaitytų pasaulėžiūros klausimais paskaitų rinkinys.

Prof. Dr. J. Totoraitis M. I. C., Žemaičių Kalvarija. 76 psl. Su 5 paveikslais ant kreidinio popierio. 1 lit.

Visoj Lietuvoj garsios Marijos Šventovės — Žemaičių Kalvarijos plati istorija.

„PAVASARIO“ KNYGYNAS IŠLEIDO

Kun. P. Jakas, Magnificat. Konferencijos apie Mariją (gegužės mėnesiui ir kitoms progoms). 200 psl. 2 lt.

Kun. Lad. Tulaba, Kentėjimų problema. 128 psl.

Stasys Dabušis, Elektra ir jos burtai. I tomas. Gausiai iliustruota mokslo populiarizacija. 148 psl. 3.50 lt.

Knyga Švietimo M-jos pripažinta tinkama visų mokyklų knygynams.

Juozas Daulius, Komunizmas Lietuvoje. Išleido „Šviesos“ spaustuvė. 260 psl. 3 lit.

Knyga išsamiai ir dokumentališkai demaskuoja visą raudonai slaptąjį veikimą Lietuvoje.

Gegužės 31 dieną didžiajam katalikų Vadui Popiežiui Pijui XI suėjo 80 metų amžiaus. Visas katalikiškas pasaulis ši nepaprastą jubiliejų kuo iškilmingiausiai mini. Neatsilikome ir mes. Jau paruoštas Pijui XI pagerbti didelio formato apie 400 pusl. gausiai iliustruotas kolektyvus veikalas *Pijus XI*, štai jo turinys:

I dalis, Pijaus XI gyvenimas, parašė mokytoja O. Zaštautaitė.

II dalis, Pijaus XI darbai: 1) Pijaus XI pontifikato programa, parašė mokytoja O. Zaštautaitė. 2) Šventasis Tėvas Pijus XI ir Katalikų Akcija — Kun. Dr. V. Brizgys, Vilkaviškio Seminarijos profesorius. 3) Šv. Tėvas Pijus XI ir krikščioniškoji šeima — St. Ladygienė. 4) Pijus XI mokyklų ir auklėjimo klausimais — Dr. M. Ruginienė. 5) Pijus XI ir atskilusių Rytų grįžimas Bažnyčios vienybėn — Prel. A. Dambrauskas. 6) Pijus

XI ir tikintieji rusai — pagal Vyskupo T. Matulionio atsiminimus. 7) Visuotinės Bažnyčios keliais — T. J. Beleckas, S. J. 8) Pijus XI ir socialinė katalikų doktrina — Dr. Pr. Dielininkaitis, Teologijos-Filosofijos fakult. profesorius. 9) Šv. Tėvas Pijus XI ir dvasininkai — Prel. V. Borisevičius, Telšių Kunigų Seminarijos Rektorius. 10) Pijus XI — Didžiojo Karaliaus Šauklys — T. J. Paukštys, S. J. 11) Pijus XI — palaimintųjų ir šventųjų garbės skelbėjas — Dr. J. Sav. 12) Pijaus XI tarptautinė taikos politika — Pov. Jakas. 13) Pijaus XI konkordatų politika — J. Prunskis. 14) Romos klausimas — mokyf. R. Misevičiūtė. 15) Pijaus XI darbai Lietuvai — Vysk. Pr. P. Būčys.

Knygą galima užsisakyti ir per „Ateities“ Administraciją, ar šios knygos leidėjus, Lietuvos Moterų Kultūros Draugiją (Kaunas, Zanavykų 38. Tel. 24-5-24, O. Zaštautaitėi). Kaina 4 lit., Amerikoj 1 dol.

KAŲ SKAITYTI PER VASAROS ATOSTOGAS?

SAKALAS yra išleidęs daug naujų ir labai naudingų, gražių knygų, kurias jaunimas su malonumu skaitys:

Vyt. Tamulaitis, **VYTUKO UŽRAŠAI**. Labai gražiai dail. D. Tarabildaitės iliustruota apysaka jaunimui. Kaina Lt. 2,50.

Valys Dauga, **KAS BUS, KAS NEBUS, BET ŽEMAITIS NEPRAŽUS**. Apysaka iš Napoleono buvimo Kaune laikų, prieš 125 metus. Kaina Lt. 2,50.

Dr. R. Timmermanns, **ALKAZARO DIDVYRIAI**. Garsiųjų Toledo įvykių aprašymas. Ispanijos sukilėlių žygiai. Tai šių dienų karžygiškumo ir narsumo pavyzdys. Kaina Lt. 2.

V. Mykolaitis-Putinas, **LITERATŪROS ETIUDAI**. Mūsų įžymiausio literatūros kritiko raštai apie mūsų literatūrą. Ši veikalą turi būtinai perskaityti visi vyresniųjų klasių moksleiviai. Kaina Lt. 5.

Vikt. Kamantauskas, **JAUNAM MOKSLEIVIUI**. Naudingi patarimai: 1. Kaip sveikam būti, 2. Kaip mokytis ir 3. Kaip elgtis. Kaina Lt. 1,50.

Dim. Kap. A. Magniez, **JAUNUOLIUI IR TĖVUI**. Pamokymai ir paaiškinimai apie labai svarbius jaunimui dalykus — apie lytinius klausimus. K. Lt. 1,50.

O. Swett Marden, **KELIAS Į PASISEKIMĄ**. Autorius su labai įtikinamais pavyzdžiais mus pamoko, kas reikia daryti, kad gyvenime mums sektųsi ir kad laimingi būtume. Kaina Lt. 2.

O. S. Marden, **KAŲ DARAI, DARYK GERAL**. Jaunimui naudingi ir tikrai praktiški pamokymai. Kaina Lt. 1,50.

T. Jeske-Choiński, **GEŠTANTI SAULĖ**. Garsus ir nepaprastai įdomus su gražia meilės intryga istorinis romanas iš Romos imperijos ir pirmųjų krikščionių laikų. Tai vienas gražiausių ir įdomiausių istorinių romanų. I ir II t. po Lt. 3.

Axel Munthe, **SAN-MICHELE KNYGA**. Gydytojo memuarai. Ši knyga yra dabar viena iš labiausiai skaitomų knygų visame kultūringame pasaulyje, nes išversta į daugybę kalbų. Šiuo metu yra viena iš inteligentiškiausių knygų. I ir II t. po Lt. 3.

J. Lažečnikovas, **LEDINIAI NAMAI**. Istorinis romanas iš rusų baudžiauninkų ir dvarininkų gyvenimo. Populiar. bibliot. Nr. 7 ir 8. Kaina po Lt. 1,50.

V. G. Korolenko, **AKLasis MUZIKANTAS**. Etiudas. Vertė St. Skipitienė. Psichologinis aklo gimusio romanas, kuriame nuostabiai gražiai pavaizduota vaiko, jaunuolio ir vyro aklumo tragedija, ligi jį iš nusiminimo išgelbsti meilė jaunai mergaitei ir muziko talentas. Kaina Lt. 2,50.